

Poročilo o arheološki raziskavi v Škocjanu pri Divači

Avtorji poročila: Mojca Horjak Šuštaršič, univ. dipl. arheologinja; Gregor Gruden, univ. dipl. arheolog; dr. Manca Vinazza, univ. dipl. arheologinja in dr. Borut Toškan, univ. dipl. biolog

Datum izdelave poročila: marec 2025

KAZALO

1. PODATKI O RAZISKAVI	6
2. IZVLEČEK	8
3. UVOD	9
4. POTEK RAZISKAVE	10
5. OPIS OBMOČJA RAZISKAVE	11
5.1. ZGODOVINSKI OPIS LOKACIJE	11
5.2. GEOGRAFSKI OPIS LOKACIJE	13
6. REZULTATI RAZISKAVE	15
6.1. OPIS IN INTERPRETACIJA NAJDENIH OSTALIN	15
6.2. FAZE	15
6.2.1. FAZA 1 – GEOLOŠKA PODLAGA	15
6.2.2. FAZA 2 – PRAZGODOVINA	17
6.2.3. FAZA 3 – NOVI VEK	22
6.2.4. FAZA 4 – SODOBNOST	23
6.3. NAJDBE IN VZORCI	25
6.4. ŽIVALSKÉ KOSTI	34
7. PODATKI O ARHIVU NAJDIŠČA	43
8. SKLEP	45
9. VIRI IN LITERATURA	46
10. PRILOGE	50
10.1. KATALOG NAJDB	50
10.2. INTERPRETIRANI PROFILI	69
10.3. STRATIGRAFSKA MATRIKA	73
10.4. SEZNAM STRATIGRAFSKIH ENOT	74
10.5. NAČRTI RAZISKAVE	76

SEZNAM SLIK

Slika 1: Lokacija raziskave v Škocjanu, Škocjan pri Divači – Vas (EID 1-05001) in Škocjan pri Divači – Arheološko najdišče Gradišče (EID 1-05001) (priprava: G. Gruden).....	12
Slika 2: Geološka karta Slovenije – območje Škocjana pri Divači.	13
Slika 3: Območje raziskave na franciscejskem katastru.	14
Slika 4: Geološka podlaga SE 006=007 in geološki plasti SE 009, 011. FS 007 celotno izkopno polje (foto: G. Gruden).....	16
Slika 5: SE 005=008, FS 003, na terasi nad gradbenim profilom (foto: G. Gruden).....	18
Slika 6: SE 005=008. Vidna je tudi SE 006=007. FS 004 na platoju pred izkopanim profilom (pripravil: G. Gruden).....	19
Slika 7: Nivo SE 005=008 na platoju pred izkopnim profilom. Na tlorisu so vidne tudi sterilne geološke plasti SE 006=007, 009 in SE 011. FS 006, celotno izkopno polje (pripravil: G. Gruden).	20
Slika 8: Nivo SE 003. FS 002, terasa nad gradbenim profilom (pripravil: G. Gruden).	21
Slika 9: Nivo SE 003 in SE 004. FS 001, na terasi nad gradbenim profilom (pripravil: G. Gruden).	22
Slika 10: SE 010 v jugozahodnem delu izkopnega polja in geološka osnova v jugovzhodnem delu izkopnega polja in njen stik s SE 005=008. FS 005, celotno izkopno polje (pripravil: G. Gruden).	24
Slika 11: Železova žindra konkavne oblike (levo DIS 1, desno DIS 19) (foto: M. Pečovnik).....	25
Slika 12: Prazgodovinski material iz plasti SE 008 (foto: M. Pečovnik).....	26
Slika 13: Najbolj izpovedne najdbe (foto: M. Pečovnik).	31
Slika 14: Ostanek šila, PN 001 (foto: M. Pečovnik).	41

SEZNAM PRILOG

Priloga 1: Profil 1, severovzhod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).....	69
Priloga 2: Profil 2, jugovzhod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).	70
Priloga 3: Profil 3, jugozahod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).....	71
Priloga 4: Profil 4, severozahod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).	72
Priloga 5: Stratigrafska matrika (pripravila: M. H. Šuštaršič).	73
Priloga 6: Seznam stratigrafskih enot (pripravila: M. H. Šuštaršič).	75
Priloga 7: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 1, SE 006=007, FS 1 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).....	76
Priloga 8: Načrt območja raziskave 1 – FAZA 1, SE 006=007 (priprava: G. Gruden, 2024).....	77
Priloga 9: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 1, SE 006=007, SE 009 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).....	78
Priloga 10: Načrt območja raziskave 2 – FAZA 1, SE 006=007, SE 009 (priprava: G. Gruden, 2024).....	79
Priloga 11: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 2, SE 005=008 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).....	80
Priloga 12: Načrt 3, območja raziskave – FAZA 2, SE 005=008 (priprava: G. Gruden, 2024).....	81
Priloga 13: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 2, SE 003 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).	82
Priloga 14: Načrt območja raziskave 3 – FAZA 2, SE 003 (priprava: G. Gruden, 2024).	83
Priloga 15: Načrt območja raziskave 4 s FS – FAZA 3 in 4, SE 004 in SE 010 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).....	84
Priloga 16: Načrt območja raziskave 4 – FAZA 3 in 4, SE 004 in SE 010 (priprava: G. Gruden, 2024).....	85

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Tabela prazgodovinskih najdb (pripravila: M. Vinazza).....	32
Tabela 2: Tabela rimskih najdb (pripravila: M. Vinazza).....	33
Tabela 3: Tabela novoveških najdb (pripravila: M. Vinazza).	33
Tabela 4: Tabela sodobnih in neopredeljenih najdb (pripravila: M. Vinazza).....	33
Tabela 5: Živalski ostanki iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024) po stratigrafskih enotah (SE). Časovna opredelitev SE-jev: SE 2 – novoveško nasutje; SE 3 – novoveško nasutje; SE 4 –	

humusna plast; SE 8 – prazgodovinska (bronastodobna?) kulturna plast; SE 10 – novoveško nasutje; SE 13 – novoveško/sodobno nasutje. Število najdb je podano kot število opredeljenih ostankov (Number of Identified Specimens, NISP; Grayson 1984).	35
Tabela 6: Živalski ostanki iz prazgodovinske (bronastodobne?) plasti SE 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024) po skeletnih elementih. Število najdb je podano kot število opredeljenih ostankov (Number of Identified Specimens, NISP; Grayson 1984).	37
Tabela 7: Zastopanost ostankov iz najbolj (vretenca, lopatica, nadlahtnica, medenica, stegnenica), srednje (lobanja, spodnja čeljustnica, koželjnica, komolčnica, golenica) in najmanj mesnatih (ostali skeletni elementi) delov telesa pri govejih, ovčjih/kozjih in prašičjih najdbah iz plasti SE 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja - iz leta 2024).	37
Tabela 8: Metrični podatki za bolje ohranjene ostanke goveda iz plasti SE 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024). Merjene dimenzije so povzete po von den Driesch (1972).	38
Tabela 9: Metrični podatki za bolje ohranjene ostanke drobnice iz plasti SE 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024). Zvezdica (*) označuje primerek, ki ga je bilo mogoče z gotovostjo pripisati ovci.	39
Tabela 10: Metrični podatki za bolje ohranjene ostanke domačega prašiča iz plasti SE 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024). Zvezdica (*) označuje primerek, ki ga je bilo mogoče z gotovostjo pripisati ovci.	40

SEZNAM GRAFOV

Graf 1: Primerjava količine keramičnih najdb po obdobjih (pripravila: M. Vinazza).	25
---	----

1. PODATKI O RAZISKAVI

- Ime projekta: izvedba raziskave in odstranitve arheoloških ostalin v Škocjanu pri Divači zaradi izvedbe rednih vzdrževalnih del na suhih zidovih (podporni zid 1)
- Številka kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline: 62240-452/2024-3340-2, z dne 21. 10. 2024
- Koda raziskave: 24-0430
- Številka kulturnovarstvenih pogojev Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS): 35106-0606-8/2024
- EID – enotna identifikacija dediščine in ime: EID 1-04996, Škocjan pri Divači - Vas; EID 1-05001, Škocjan pri Divači - Arheološko najdišče Gradišče
- Naselje: ŠKOCJAN
- Občina: DIVAČA
- Katastrske reference: 716, 720, k. o. 2460 NAKLO
- Kartografske reference: 421507.86 Y, 58676.77 X, nadmorska višina 415.57 m
- Ime najdišča: Škocjan pri Divači – Vas in Škocjan pri Divači - Arheološko najdišče Gradišče
- Vrsta najdišča: gradišče
- Okvirna datacija najdišča glede na raziskavo: prazgodovina
- Rezultat arheološke raziskave: 1 - arheološko pozitivno
- Razlog za izvedbo raziskave: Predhodne arheološke raziskave
- Opis razlogov za izvedbo raziskave: izvedba rednih vzdrževalnih del na suhih zidovih (podporni zid 1)
- Raziskovalni postopek: Arheološke raziskave ob gradnji; Arheološko izkopavanje
- Okolje raziskave: kopensko
- Izvajalec arheološke raziskave: AVGUSTA d.o.o., Mestni trg 15, 5280 IDRIJA
- Odgovorna oseba izvajalca: Gregor Zupančič
- Vodja raziskave: Gregor Gruden - univ. dipl. arheol.; Mojca Horjak Šuštaršič - univ. dipl. arheol.
- Namestnik vodje: Nenad Smajila - mag. arheol.
- Strokovni sodelavci: /
- Vir financiranja: Sredstva naročnika raziskave
- Nadzornik raziskave: konservatorska svetnica Patricija Bratina, univ. dipl. arheol.
- Pristojna OE ZVKDS: ZVKDS OE Nova Gorica, Delpinova ulica 16, 5000 NOVA GORICA
- Datum začetka terenskih del: 29. 10. 2024
- Datum konca terenskih del: 1. 2. 2025
- Mesto začasne hrambe arhiva raziskave: – Trebušakova ulica 9, 1210 Ljubljana - Šentvid
- Mesto trajne hrambe arhiva raziskave: Pokrajinski muzej Koper, Kidričeva ulica 19, 6000 KOPER - CAPODISTRIA

- Način ureditve lokacije ali območja raziskave po končani raziskavi: sprostitev terena za gradnjo
- Ogroženost: Da
- Opis razlogov stanja ogroženosti: izvedba vzdrževalnih del

2. IZVLEČEK

Dne 18. 9. 2024 smo v vasi Škocjan pri Divači pri izvajanju arheološkega dokumentiranja ob gradnji (koda raziskave 24-0341) na parc. št. 720 in 716 obe k.o. NAKLO naleteli na več plasti, ki so vsebovale prazgodovinsko keramiko in kamnito strukturo v tlorisu, ki je nakazovala, da bi lahko bila antropogenega nastanka. Nadzornica raziskave, konservatorska svetnica Patricija Bratina, univ. dipl. arheologinja iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine OE Nova Gorica, je odločila, da je potrebno na območju odkritja izvesti arheološko izkopavanje v obliki ročnega stratigrafskega izkopa v obsegu cca 35 m².

Časovno smo najdišče razdelili na štiri faze. Geološko, prazgodovinsko, novoveško in sodobno. Izključno prazgodovinski sta bili dve plasti, ki ju časovno umeščamo v čas zgodnje oziroma srednje bronaste dobe, kar kaže na zgodnji čas uporabe škocjanskega gradišča. Med najdbami prevladuje kuhinjska keramika, nekaj je kamnitih predmetov (žrmlje in brus), zanimiva pa je tudi najdba obdelane živalske kosti – šila.

Arheozoološka analiza je pokazala veliko prisotnost domačih živali predvsem drobnice, goveda in prašičev. Glede na visoko starost nekaterih domačih živali je mogoče sklepati, da niso služile zgolj za meso in vir maščob, temveč so jih uporabili tudi kot delovno silo.

Raziskava sicer ni dala pričakovanih rezultatov, izkazalo se je namreč, da kamnita struktura ni antropogenega nastanka, je pa vseeno prispevala k razumevanju spreminjanja in rabe prostora v preteklosti na območju gradišča Škocjan pri Divači.

Ključne besede: Kras, Škocjan pri Divači, kulturna krajina, bronasta doba, gradišče, nasutja za teraso, prazgodovinska kulturna plast, kuhinjska keramika, obdelana živalska kost, živinoreja

3. UVOD

V Škocjanu pri Divači, na parc. št. 720 in 716 obe k.o. NAKLO, je investitor Park Škocjanske jame (Škocjan 2, 6215 Divača) načrtoval obnovo podpornega zida.

Lokacija leži znotraj območij enot registrirane dediščine *Škocjan pri Divači – Vas* (EID 1-04996) in *Škocjan pri Divači - Arheološko najdišče Gradšče* (EID 1-05001). Zavod za varstvo kulturne dediščine Nova Gorica je sprva predpisal arheološko raziskavo v obliki arheološkega dokumentiranja ob gradnji. Arheološko dokumentiranje ob gradnji je bilo izvedeno na podlagi kulturnovarstvenega soglasja s številko 35106-0606-2/2024, ki ga je izdal ZVKDS OE Nova Gorica, z dnem 29. 7. 2024. Za izvedbo raziskave je bilo s strani Ministrstva za kulturo Republike Slovenije izdano kulturnovarstveno soglasje št.: 62240-359/2024-3340-2, z dne 28. 8. 2024. Koda raziskave je bila 24-0341. Raziskava se je potem, ko so bile najdene plasti s prazgodovinsko keramiko in kamnita struktura, ki bi lahko bila antropogenega nastanka, prekvalificirala v odstranitev arheološke ostaline – arheološko izkopavanje. Za raziskavo so bili s strani Zavoda za varstvo kulturne dediščine izdani kulturnovarstveni pogoji s številko: 35106-0606-8/2024 z dnem 4. 10. 2023. Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije je izdalo kulturnovarstveno soglasje s številko: 62240-452/2024-3340-2 z dnem 21. 10. 2024 in novo kodo raziskave s številko: 24-0430.

4. POTEK RAZISKAVE

Arheološko raziskavo smo izvedli v časovnem obdobju med 25. 10. 2024 in 11. 11. 2024. Dela so potekala pod vodstvom Mojce Horjak Šuštaršič, univ. dipl. arheologinje in Gregorja Grudna, univ. dipl. arheologa. Pri terenskih delih so sodelovali še: Lan Višnar, mag. arheologije; Peter Tihle, dipl. arheolog; Klement Mal in Darko Krajnc. Poterensko analizo najdb je naredila doc. dr. Manca Vinazza, dipl. univ. arheologinja iz Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Analizo živalskih kosti je pripravil dr. Borut Toškan, univ. dipl. biolog iz Inštituta za arheologijo ZRC SAZU. Nadzornica raziskave je bila konservatorska svetnica Patricija Bratina, univ. dipl. arheologinja iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine OE Nova Gorica.

Arheološko izkopavanje je bilo izvedeno po izdanih kulturnovarstvenih pogojih. Le ti so določali, da smo travnato rušo in moderno nasutje odstranili z manjšim strojem do globine 1,20 metra. Od te globine naprej je bil predpisan ročni stratigrafski izkop v velikosti približno 35 kvadratnih metrov (3×7 metrov na terasi nad gradbenim profilom in 7×2 metra na platuju pred izkopanim profilom). Ročni izkop je bil izveden do sterilne geološke osnove. Vse stratigrafske enote so bile fotografsko in opisno dokumentirane. Lokacija izkopa je bila fotografsko in prostorsko dokumentirana s pomočjo elektronskega tahimetra. Najdbe in živalske kosti so bile pobrane in ustrezno shranjene.

Po opravljeni terenski raziskavi je bil urejen digitalni arhiv najdišča. Pri opisni dokumentaciji smo uporabljali programski paket Microsoft Office oz. programa Word in Excel. Za izdelavo stratigrafske matrike smo uporabili program ArchEd 1.4.1. Lokacija oziroma koordinate vseh arheoloških ostalin oziroma stratigrafskih enot (SE) so bile izmerjene s prizmo in lasersko postajo Geo Fennel FTS 202 z umeščanjem na točke, izmerjene z geodetskim sistemom GNSS GPS Trimble R4 z referenciranjem na državno omrežje stalnih GNSS postaj. Vse koordinate so v novem državnem koordinatnem sistemu D96/TM ESRS. Načrt območja raziskav je bil nato izrisan v programih Autodesk AutoCAD ter QGIS. Pri fotografiranju smo upoštevali splošna načela arheološke fotografije. Posamezne stratigrafske enote (SE) smo dokumentirali z najmanj enim posnetkom, opremljenim s tablico in trasirko. Za izdelavo 3D modelov oziroma fotokic (FS) se je površine fotografiralo z geodetsko izmerjenimi fototočkami. Pri fotografiranju smo uporabljali dron DJI MINI ter digitalni fotoaparati Canon PowerShot SX430 IS, pri urejanju in obdelavi fotografij pa smo uporabljali programa ACDSee in Adobe Illustrator CC. Za izdelavo 3D modelov oz. fotokic smo uporabljali program Agisoft Metashape 10.

5. OPIS OBMOČJA RAZISKAVE

5.1. ZGODOVINSKI OPIS LOKACIJE

Območje raziskave se nahaja na območjih dediščine *Škocjan pri Divači – Vas* (EID 1-04996) in *Škocjan pri Divači - Arheološko najdišče Gradišče* (EID 1-05001).¹ *Škocjan pri Divači – Vas* (EID 1-04996) je strnjeno, radialno koncentrično raščeno naselje. Središče naselja je trg z vodnjakom pred bivšim župniščem in šolo ter cerkvijo. *Najdišče Škocjan pri Divači - Arheološko najdišče Gradišče* (EID 1-05001) leži v sistemu Škocjanskih jam, na platoju vzpetine za vasjo Škocjan pri Divači, nad prepadnimi stenami kanjona reke Reke. Naselbinski depozit je dokazan tudi na jugovzhodnem območju vasi Matavun. Na lokaciji Škocjan 2 (Gambočeva domačija) so leta 1996 sodelavci Oddelka za arheologijo (Filozofska fakulteta v Ljubljani) izvedli arheološko izkopavanje. Poročajo, da so na lokaciji verjetno odkrili bronastodobno obzidje. Strukturo naj bi na jugovzhodni strani presekala železnodobna hiša. V zemeljski plasti pod obzidjem sta se nahajala dva žgana grobova. Eden od njiju je bil intakten. V njem pa je bila najdena rdečežgana narebrena keramična mlajšahalštatska situla z ного, na kateri je delno ohranjeno izmenično črno slikanje.²

¹ Vir: <https://geohub.gov.si/ghapp/iskd/?page=eArheologija&views=Prikaz-app%2CView-5> / (dostop: 5. 2. 2025).

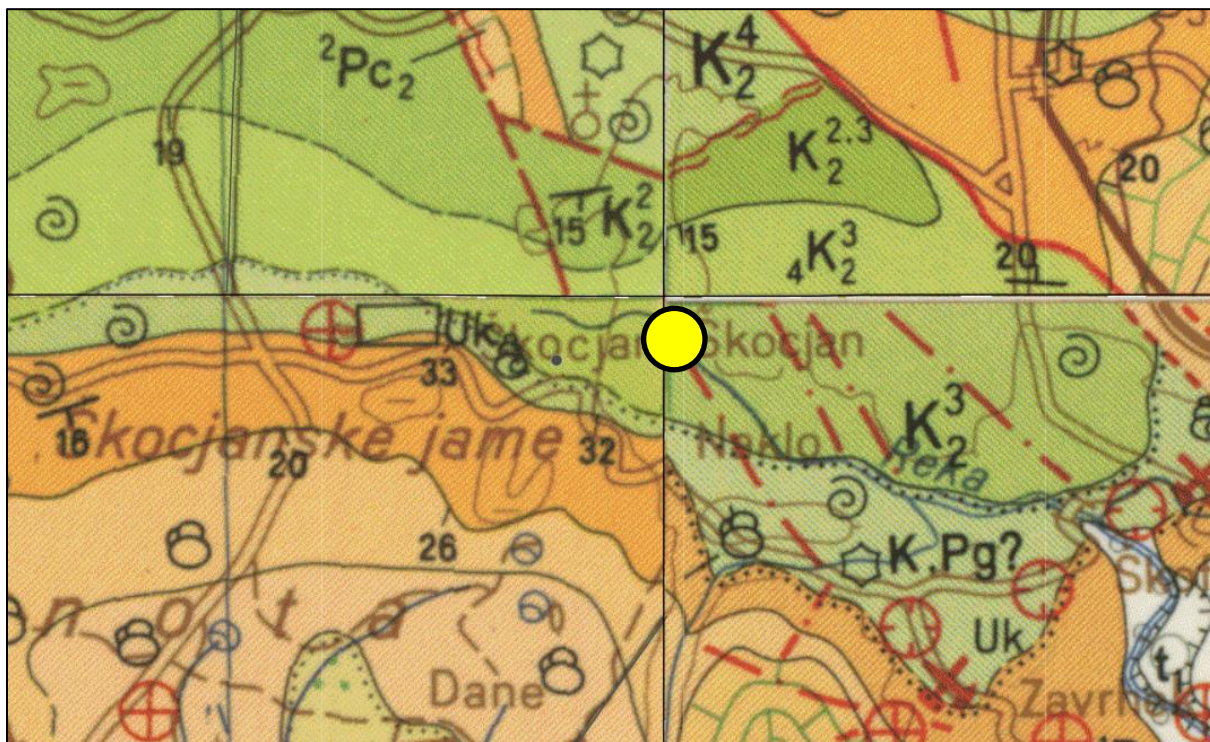
² Turk 1998, 120-121.

Slika 1: Lokacija raziskave v Škocjanu, Škocjan pri Divači – Vas (EID 1-05001) in Škocjan pri Divači – Arheološko najdišče Gradišče (EID 1-05001) (priprava: G. Gruden).

5.2. GEOGRAFSKI OPIS LOKACIJE

Škocjan je gručasto naselje na jugovzhodnem obrobju Krasa v Občini Divača. Nahaja se na vrhu skalne vzpetine ob cesti Matavun Betanja. Na eni strani je soteska reke Reke, na drugi udornica Mala dolina.³ Tla v Škocjanu so sestavljena iz svetlosivih in belih prekriziranih apnencev senone.⁴

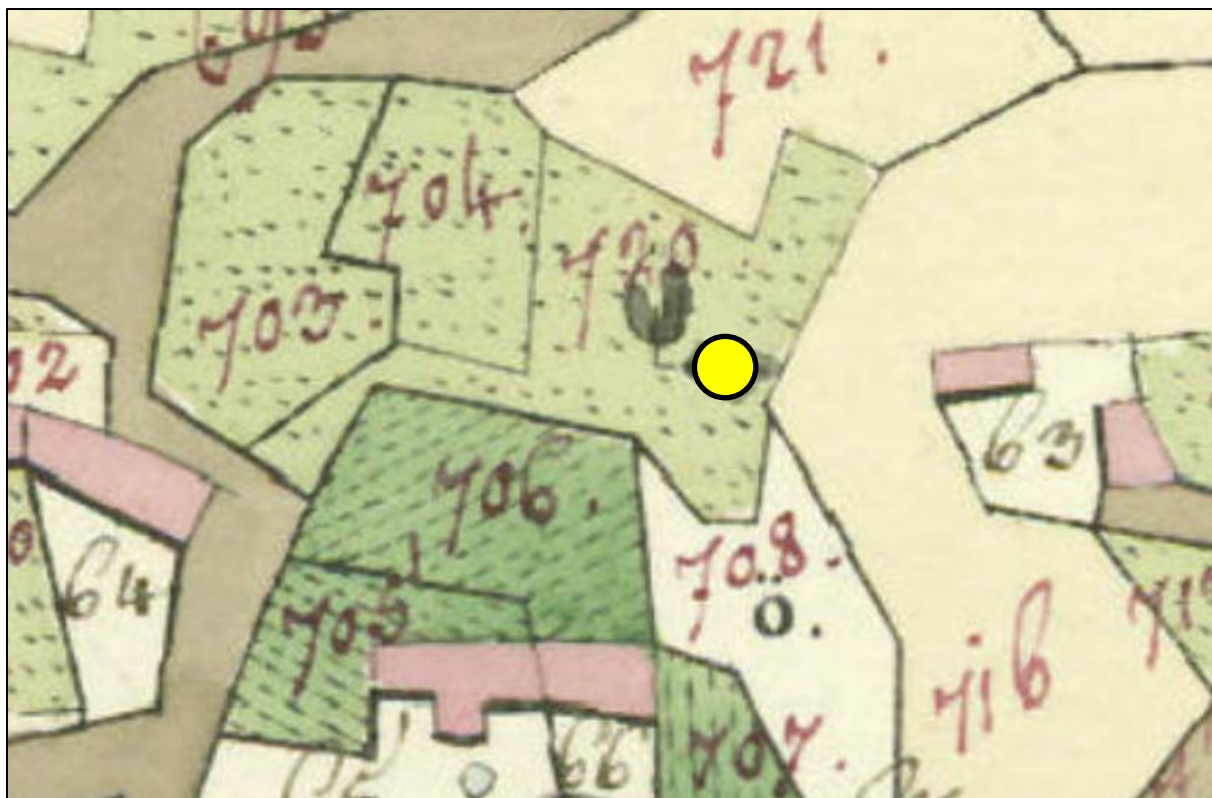

Slika 2: Geološka karta Slovenije – območje Škocjana pri Divači.⁵

³ Vir: Škocjan, Divača - Wikipedija, prosta enciklopedija (wikipedia.org) (dostop: 17. 10. 2024).

⁴ Vir: Osnovna geološka karta, Geološki zavod Slovenije (geo-zs.si) (dostop: 17. 10. 2024).

⁵ Vir: <https://ogk100.geo-zs.si> (dostop: 5. 10. 2024).

Slika 3: Območje raziskave na franciscejskem katastru.⁶

Raziskava je potekala jugozahodno od naselja Škocjan zahodno od Gambočeve domačije. Raziskava je potekala na območju velikem cca 35 kvadratnih metrov. Podporni zid je območje delil na dva dela: 3×7 metrov na terasi nad gradbenim profilom in 2×7 metra na platoju pred izkopanim profilom. Pred izkopom je območje prekrivala vegetacija. Na Franciscejskem katastru je vidna travniška površina.

⁶ Vir: <https://geohub.gov.si/ghapp/giskd/> (dostop: 6. 2. 2025).

6. REZULTATI RAZISKAVE

6.1. OPIS IN INTERPRETACIJA NAJDENIH OSTALIN

Med arheološko raziskavo smo dokumentirali 13 stratigrafskih enot (SE). Arheološko dokumentirali smo štiri profile ter sedem tlorisov. Najdene arheološke ostaline in plasti smo glede na njihove medsebojne stratigrafske odnose in odkrite najdbe razporedili v štiri glavne faze: kot faza 1 je označena geološka podlaga, faza 2 označuje prazgodovinsko obdobje, faza 3 označuje novi vek in faza 4 označuje sodobni čas.

6.2. FAZE

6.2.1. FAZA 1 – GEOLOŠKA PODLAGA

Geološko podlago na najdišču tvori apnenec (SE 006=007). V sosledju od starejše do mlajše si sledita še dve geološki plasti. Prva geološka plast je (SE 011), to je plast rdečerumene zbite ilovice (verjetno preperina). Sledi ji geološka plast temno rjavega peščenega melja (SE 009). Geološki plasti (SE 009 in SE 011) se večinoma pojavljata v škrapljah geološke osnove (SE 006=007). Obe sta vidni na terasi nad gradbenim profilom. Na geološko osnovo (SE 006=007) je bil verjetno postavljen podporni zid (SE 012). Nad geološko osnovo (SE 006=007) in deloma tudi nad geološko plastjo (SE 009) je prazgodovinska kulturna plast (SE 005=008).

Slika 4: Geološka podlaga SE 006=007 in geološki plasti SE 009, 011. FS 007 celotno izkopno polje (foto: G. Gruden).

6.2.2. FAZA 2 – PRAZGODOVINA

Najstarejši arheološki ostalini na najdišču sta plasti (SE 005=008) in (SE 003), časovno sta umeščeni v prazgodovino, natančneje v čas zgodnje oz. srednje bronaste dobe.

Kulturna prazgodovinska plast (SE 005=008) je najbolj izražena na terasi nad gradbenim profilom medtem, ko se je na terasi pod gradbenim profilom ujela večinoma med škraplje geološke osnove (SE 006=007). Kulturna prazgodovinska plast (SE 005=008) je nad geološko osnovo (SE 006=007) in sterilno geološko plastjo (SE 009) ter pod prazgodovinsko plastjo (SE 003) in sodobnim nasutjem (SE 010).

Nad kulturno prazgodovinsko plastjo (SE 005=008) se na terasi nad gradbenim profilom pojavlja še ena prazgodovinska plast (SE 003).

Pod prazgodovinsko plastjo (SE 003) je kulturna prazgodovinska plast (SE 005=008). Nad njo je humusna plast (SE 004). Nanjo je naslonjen podporni zid (SE 012).

Slika 5: SE 005=008, FS 003, na terasi nad gradbenim profilom (foto: G. Gruden).

Slika 6: SE 005=008. Vidna je tudi SE 006=007. FS 004 na platoju pred izkopanim profilom (pripravil: G. Gruden).

Slika 7: Nivo SE 005=008 na platoju pred izkopnim profilom. Na tlorisu so vidne tudi sterilne geološke plasti SE 006=007, 009 in SE 011. FS 006, celotno izkopno polje (pripravil: G. Gruden).

Slika 8: Nivo SE 003. FS 002, terasa nad gradbenim profilom (pripravil: G. Gruden).

6.2.3. FAZA 3 – NOVI VEK

Podporni zid (SE 012) je verjetno postavljen na geološko osnovo (SE 006=007). Na terasi nad gradbenim profilom je naslonjen na prazgodovinsko plast (SE 003) in humusno plast (SE 004). Nanj se naslanja sodobno nasutje za teraso (SE 002). Na platoju pred raziskovalnim profilom se nanj naslanjata sodobna izravnava za teraso (SE 010) in sodobna ruševinska plast (SE 013). Humusna plast (SE 004) je nad prazgodovinsko plastjo (SE 003) in pod sodobnim nasutjem za teraso (SE 002).

Slika 9: Nivo SE 003 in SE 004. FS 001, na terasi nad gradbenim profilom (pripravil: G. Gruden).

6.2.4. FAZA 4 – SODOBNOST

Sodobnega nastanka so: travnata ruša (SE 001), sodobno nasutje za teraso (SE 002), sodobno nasutje za teraso (SE 010) in sodobna ruševinska plast (SE 013).

Vrh stratigrafskega zapisa predstavlja travnata ruša (SE 001), ki se pojavlja nad sodobnim nasutjem za teraso (SE 002), podpornim zidom (SE 012), sodobno ruševinsko plastjo (SE 013) in sodobnim nasutjem za teraso (SE 010). Na terasi nad gradbenim profilom je sodobno nasutje za teraso (SE 002) naslonjeno na podporni zid (SE 012). Na platoju pred dokumentiranim profilom sta na podporni zid (SE 012) naslonjeni ruševinska plast (SE 013) in sodobno nasutje za teraso (SE 010). Ruševinska plast (SE 013) je nad sodobnim nasutjem za teraso (SE 010). Sodobno nasutje za teraso (SE 010) je nad kulturno prazgodovinsko plastjo (SE 005=008) in nad geološko osnovo (SE 006=007).

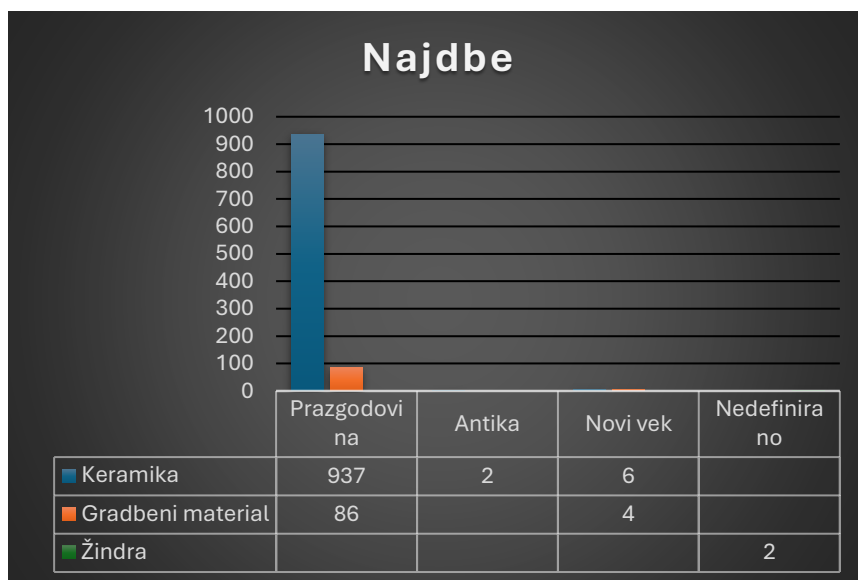
Slika 10: SE 010 v jugozahodnem delu izkopnega polja in geološka osnova v jugovzhodnem delu izkopnega polja in njen stik s SE 005=008. FS 005, celotno izkopno polje (pripravil: G. Gruden).

6.3. NAJDBE IN VZORCI

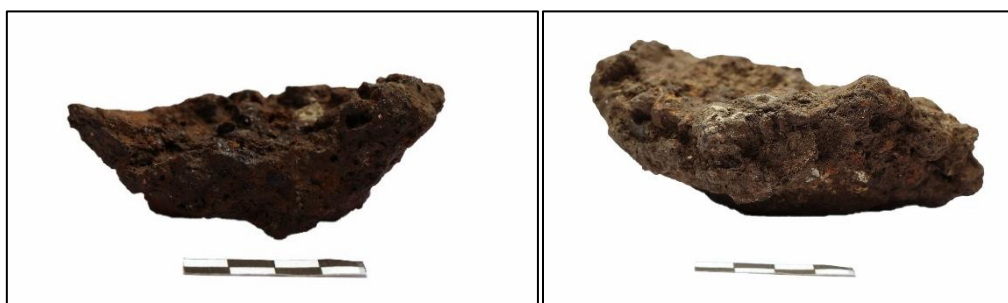
Poglavje o najdbah je pripravila doc. dr. M. Vinazza, univ. dipl. arheologinja iz Oddelka za arheologijo, Filozofske fakultete v Ljubljani.

Skupno (*graf 1*) je bilo na najdišču najdenih 937 kosov prazgodovinske keramike (23,138 kg), 86 kosov prazgodovinskega gradbenega materiala (1,361 kg), 2 kosa rimske keramike (0,028 kg) ter novoveški material, kjer gre za 6 kosov keramike (0,197 kg) in 4 kose gradbenega materiala (0,439 kg). Najdena sta bila tudi dva večja kosa železove žindre v skupni teži (0,696 kg), ki pa sta časovno težko določljiva.

Čeprav je žindra kronološko neobčutljiva, njena konkavna oblika (*sl. 11*) kaže na to, da gre za spodnji del, ki se je ujel v jamo med reduciranjem. To pa pomeni, da je reduciranje železove rude potekalo v neposredni bližini odkritja žindre.

Graf 1: Primerjava količine keramičnih najdb po obdobjih (pripravila: M. Vinazza).

Slika 11: Železova žindra konkavne oblike (levo DIS 1, desno DIS 19) (foto: M. Pečovnik).

Od prazgodovinskega gradiva je bilo izločenih 130 kosov za izris (T. 1–13). Glede na distribucijo najdb tekom celotne arheološke raziskave razumemo kot prazgodovinski plasti izključno plasti SE 3 in SE 8. V plasti SE 2 je bil najden poleg prazgodovinskega tudi rimskodobni material, medtem ko je bil v plasti SE 4 poleg prazgodovinskega materiala najden tudi novoveški material. V primerih SE 10 in SE 13 so bile poleg prazgodovinskih in novoveških najdb najdene tudi recentne najdbe.

Plast SE 8 je bila zelo bogata s keramičnimi najdbami, saj je bilo v njej najdenih 512 kosov v skupno teži 13,664 kg. Poleg lončenine pa je bilo odkritega tudi nekaj gradbenega materiala (41 kosov oz. 0,671 kg), nekaj kamnitih najdb (4 kosi oz. 4,371 kg) in precej živalskih kosti (114 kosov oz. 1,579 kg).

V nadaljevanju prinašamo opredelitev keramičnih najdb, ki so bile izbrane na podlagi značilnosti, ki omogočajo določitev oblike ali tehnike krašenja (T. 1–13).

Izpostaviti velja, da gre za najdbe izrazito naselbinskega značaja. Na to kaže nabor oblik, kjer gre za značilne tipe, kot so sklede, skodele in predvsem lonci. Slednji sodijo tako v kategorijo kuhinjskih kot tudi shrambenih loncev. Poleg tega izstopajo najdbe, kot je keramičen svitek (T. 13: 130), motek (T. 13: 131), prenosno ognjišče (T. 10: 100), pekve (T. 4: 40; 11: 110–111; 11: 113; 13: 141) in silos (T. 5: 46). Edini določljiv gradbeni element predstavlja zagozda trikotnega preseka (T. 3: 30).

Slika 12: Prazgodovinski material iz plasti SE 008 (foto: M. Pečovnik).

Primerjave za keramične najdbe smo iskali predvsem v kontekstih na širšem prostoru *Caput Adriae* ter v zahodni Sloveniji na Krasu in v Istri. Za potrebe natančne določitve smo se oprli na zanesljive kontekste z znano stratigrafijo. Na ta način se skušamo izogniti široki časovni opredelitvi, ki je posledica starejših raziskav, kot so npr. izkopavanja Carla Marchesettija in Benedetta Lonze na številnih najdiščih na Krasu in v Istri ter vzporejanju z odkritimi površinskimi najdbami. Zato smo se oprli predvsem na študije, ki so potekale na najdiščih Ključ, Elerji, Trmun, Tomaj, Tabor pri Vrabčah, Zemono, Log, Canale Anfora, Mereto di Tomba, Rividischia in Codroipo.

Precej keramičnih najdb lahko na podlagi primerjav opredelimo v čas zgodnje oz. srednje bronaste dobe. Na to kažejo ustja loncev iz SE 8 (T. 8: 68–69, 71, 73), okras ostenja z apliciranim gladkim rebrom (T. 11: 117) in držaj z odtisi (T. 11: 114) s primerjavami na kaštelirju Ključ v dolini Rižane v slovenski Istri (Vinazza, Draksler 2018, 36–37, T. 1: 1, 2, 8, 11–12). Primerjave za lonce iz SE 7 (T. 5: 49), sklede (T. 10: 95) in ročaj (T. 10: 107) najdemo na novoodkritem zgodnjebronastodobnem najdišču Trmun na Krasu (Bernardini et al. 2023, 8, Fig. 9: 3, 5, 6). Starejše je tudi polkrožno aplicirano rebro s primerjavami v gomili Mereto di Tomba, in sicer na skledi iz plasti SE 402 s kalibrirano radiokarbonsko datacijo 1640–1500 pr. n. št. (Borgna et al. 2019, Tab. 1, Fig. 11: 10).

Ročaju iz SE 3 (T. 3: 24) najdemo primerjave na najdišču Zemono, v jami SE 300 (Bratina 2014b, sl. 35.3: 1). Tudi presegajoč ročaj (T. 10: 105) iz plasti SE 8 sodi v ta čas (Bratina 2014a, 576, sl. 36.6: 18). V tem kontekstu, v strugi SE 44/42 najdemo primerjavo tudi za držaj (T. 4: 37) iz SE 4 (Bratina 2014a, 576, sl. 36.6: 15). Zgodnejši element predstavlja barbotina, ki ga najdemo na loncih v SE 4 (T. 5: 44) in SE 8 (T. 12: 124–125, 128). Tudi za tovrsten način krašenja posod najdemo primerjave na istem najdišču Zemono (Bratina 2014, sl. 35.3: 8–9). Poleg tega poznamo to tehniko obdelave površine na Elerjih (Usco 1997: 101, T. 17: 22), vendar iz prehoda srednje v pozno bronasto dobo. Kot zgodnjebronastodobni so opredeljeni primeri iz Istre, tako iz najdišča Gropi – Stari Guran (Mihovilić 2009: 50, T. 10: 96) kot seveda iz Monkodonje (Hellmuth Kramberger 2017).

Na prehod iz srednje v pozno bronasto dobo sodi ročaj (T. 10: 105) s primerjavo na najdišču Canale Anfora v Ogleju (Simeoni 2024, 33, Tav. 4). Tudi pekvi (T. 7: 64) iz plasti SE 8 najdemo primerjavo v tem času, in sicer na najdišču Sesto al Reghena (Borgna et al. 2018, Fig. 9: 13). Najmlajši, poznobronastodobni, element znotraj SE 8 predstavlja lonec (T. 10: 98) s primerjavo na gradišču Codroipo (faza Codroipo 2) (Dalla Longa, Tasca 2018, Fig. 5: 5). V približno isti čas, le v mlajši fazi Codroipo 3 sodi lonec iz plasti SE 3 (T. 2: 13) (Dalla Longa, Tasca 2018, Fig. 5: 14). Med najmlajše elemente iz plasti SE 8 sodijo prenosna ognjišča (T. 10: 99–100), s primerjavami v plasti 18 v Tomaju (Bratina 2014c, sl. 38.4: 23–24), vendar gre za izrazito slabo

poznane predmete, ki niso pogosto obravnavani in jih poznamo npr. tudi na Monkodonji (Hellmuth Kramberger 2017, 220–222).

Na prehod iz pozne v starejšo železno dobo sodi lonec z izvihanim ustjem iz plasti SE 3 (T. 2: 13) s primerjavo v plasti SE 18 na Taboru pri Vrabčah (Vinazza 2021, 434, T. 1: 1).

Mlajše so najdbe iz plasti SE 2, kot je npr. skleda (T. 1: 6), ki je okrašena zelo značilno z vodoravnimi vzporednimi apliciranimi gladkimi rebri, kar je značilnost starejše železne dobe (prim. Maselli Scotti 1982, Fig. 1). V ta čas opredeljujemo tudi skledo iz SE 4 (T. 4: 33).

Vzorcev nismo pobrali.

	
Kat. št. 12.	Kat. št. 16.
	
Kat. št. 20.	Kat. št. 21.
	
Kat. št. 23.	Kat. št. 24.

	
Kat. št. 25	Kat. št. 26.
	
Kat. št. 31.	Kat. št. 33.
	
Kat. št. 37.	Kat. št. 38.
	
Kat. št. 44.	Kat. št. 50.

 Kat. št. 51.	 Kat. št. 64.
 Kat. št. 83.	 Kat. št. 86.
 Kat. št. 104.	 Kat. št. 105.
 Kat. št. 106.	 Kat. št. 114.

Slika 13: Najbolj izpovedne najdbe (foto: M. Pečovnik).

Večino primerjav najdemo v gradivu značilnem za čas zgodnje oz. srednje bronaste dobe, pa tudi srednja in prehod v pozno bronasto dobo. Predvsem je pomenljivo dejstvo, da imajo najdbe iz plasti SE 8 primerjave v tem zgodnejšem času, torej zgodnje oz. srednje bronastodobnem. To pomeni, da gre v primeru te plasti za intaktno, nepoškodovano plast, ki odraža zelo zgoden čas uporabe škocjanskega gradišča. Raziskave iz leta 1996, na parceli št. 716, k. o. Naklo so nakazovale čas pozne bronaste dobe (Turk 1998, 121), vendar poglobljena študija tega gradiva še ni bila narejena. Pomemben segment te raziskave predstavlja predvsem dejstvo, da gre za starejše, bronastodobne elemente gradišča. Raziskave ZVKDS CPA med leti 2009 in 2010 so ravno tako pokazale na srednje bronastodobni čas (prim. Fabec, Vinazza 2023, 33).

Najmlajše starejše železnodobne najdbe, kažejo na aktivnosti tudi v tem času. Ker pa so bile odkrite v premešanih plasteh SE 1 in SE 4, dopuščamo celo možnost grobnih najdb, kar kaže tudi grob iz Gombačeve domačije iz leta (Teržan, Turk 2021, 467–468), saj starejše železnodobnih naselbinskih kontekstov znotraj škocjanskega gradišča ne poznamo.

št. DIS	št. PN	VZ	datum	Prazgodovina										
				Lončenina		žgana glina		Kamen		steklo		kosti		izris
				št.odl.	G	kos	g	Kos	G	kos	g	kos	g	kos
1			25.10.2024	39	587	1	12					12	310	10
2			28.10.2024	152	3322	12	144	3	49			90	622	25
3	1		28.10.2024											1
4			28.0.2024	74	2309	9	108	1	93			80	676	14
5			29.10.2024	8	225	2	14					4	81	3
6			29.10.2024	50	792	5	63					16	218	11
7			29.10.2024	53	1.848	8	110	1	115			18	248	15
8			30.10.2024	123	3630	8	372	1	3503			35	420	21
9			30.10.2024	47	1418			2	753			18	260	14
10			4.11.2024	7	157	1	13							1
10			8.11.2024	4	137									1
11			4.11.2024	47	1030	6	53					4	65	9
13			5.11.2024	11	156	4	125							3
14			5.11.2024	8	170	4	3					2	30	3
16			5.11.2024	2	120									0
17			5. 11, 6. 11. 2024	58	984							18	282	8
18			6.11.2024	57	1.227	9	201	1	87					5
19			8.11.2024	6	113							3	28	2
20			8.11.2024	92	2501	3	12					4	27	12
22			11.11.2024	11	269							1	6	2
23			18.09.2024	24	922	3	43					2	57	2
24			18.09.2024							2	9	1	59	
25			19.09.2024	26	596	7	64					5	43	6
26			19.09.2024	23	296	2	14					6	133	3
27			1.10.2024	15	329	2	10					1	42	2
SKUPAJ:				937	23138	86	1361	9	4600	2	9	320	3607	173

Tabela 1: Tabela prazgodovinskih najdb (pripravila: M. Vinařa).

št. DIS	št. PN	SE	datum	rimsko obdobje							
				lončenina		žlindra		Ostalo			izris
				št.odl.	g	kos	g	Kos	g	kom	
1		2	25.10.2024			1	182	4 - gradbeni material	235		
4		3	28.0.2024	2	28					2	
17		8	5. 11, 6. 11. 2024					4 - gradbeni material	137		
19		10	8.11.2024			1	514				
SKUPAJ:				2	28	2	696	8	372	2	

Tabela 2: Tabela rimskih najdb (pripravila: M. Vinařza).

št. DIS	št. PN	SE	datum	novi vek							
				lončenina		opeka		žg. Glina		kovina	
				št.odl.	g	kos	g	kos	g	kos	g
2		4	28.10.2024			1	46				
5		deponija	29.10.2024			1	74				
10		10	8.11.2024	1	6	1	68				
13		1	5.11.2024	3	166					5	232
16		10	5.11.2024					4	251	4	307
18		10	6.11.2024	2	25						
: SKUPAJ:				6	197	3	188	4	251	9	539

Tabela 3: Tabela novoveških najdb (pripravila: M. Vinařza).

št. DIS	št. PN	SE	Datum	sodobnost				neopredeljeno				
				kovina		ostalo		Kamen		ostalo		izris
				kos	g	kos	g	Kos	G	kos	g	kos
10		10	8.11.2024					1 – brus	188			
18		10	6.11.2024	15	433							
24		13	18.09.2024			guma/1	6			polžek/1	3	
SKUPAJ:				15	433	1	6	1	188	1	3	

Tabela 4: Tabela sodobnih in neopredeljenih najdb (pripravila: M. Vinařza).

6.4. ŽIVALSKKE KOSTI

Poglavje o živalskih kosteh je pripravil: dr. B. Toškan, univ. dipl. biolog iz Inštituta za arheologijo, ZRC SAZU.

ŽIVALSKI OSTANKI IZ ŠKOCJANA PRI DIVAČI IZKOPAVANJA IZ LETA 2024

Študija je zajela 307 živalskih ostankov, ki jih je ekipa podjetja Avgusta d.o.o. pridobila med terenskim raziskovanjem na najdiščih Škocjan pri Divači – vas (EID 1-04996) in Škocjan pri Divači – Arheološko najdišče Gradišče (EID 1 05001). Izkopavanja so potekala v letu 2024. Vse arheozoološke najdbe so bile pripisane sesalcem (Mammalia), ožje taksonomsko in anatomsko opredeljenih pa je bilo 159 (tj. 51,8%) primerkov. Skupaj je v gradivu zastopanih najmanj šest različnih vrst: domače govedo (*Bos taurus*), ovca (*Ovis aries*), koza (*Capra hircus*), domači prašič (*Sus domesticus*), jelen (*Cervus elaphus*) in srna (*Capreolus capreolus*) (tab. 5). Zanesljivo taksonomsko razlikovanje med ostanki ovce in koze je pri praviloma fragmentiranemu arheozoološkem gradivu težavno, zato je bilo mogoče izmed vsega skupaj 48 ostankov drobnice (Caprinae) do ravni vrste opredeliti le pet najdb ovce in štiri ostanke koze. Razlikovanje med najdbami domačega in divjega prašiča (*S. scrofa*) je bilo izpeljano na podlagi velikosti bolj ohranjenih ostankov. Primerki, ki bi jih kazalo pripisati slednjemu, niso bili prepoznani.

Preliminarni poskus kronološke opredelitve kontekstov je kot edini zanesljivi prazgodovinski kulturni plasti izpostavil SE 3 in 8, ki sta najbrž nastali v bronasti dobi. Drugi konteksti so mlajši, tj. novoveški in sodobni, so pa tudi ti sedimenti praviloma vključevali znaten delež prazgodovinskih, lahko tudi rimskodobnih najdb, predvsem lončenine.

Takson	SE 2	SE 3	SE 4	SE 8	SE 10	SE 13	Deponija	SKUPAJ
<i>Bos taurus</i>	4	19	18	30			2	73
Caprinae		10	18	20				48
<i>Sus domesticus</i>	2	11	7	13		1		34
<i>Cervus elaphus</i>	1	1		1				3
<i>C. capreolus</i>		1						1
Σ opredeljeno	7	42	43	64		1	2	159
Σ neopredeljeno	4	53	42	46	3			148

SKUPAJ	11	95	85	110	3	1	2	307
--------	----	----	----	-----	---	---	---	-----

Tabela 5: *Živalski ostanki iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024) po stratigrafskih enotah (SE). Časovna opredelitev SE-jev: SE 2 – novoveško nasutje s prazgodovinskim in rimskodobnim gradivom; SE 3 – prazgodovinska (bronastodobna?) kulturna plast; SE 4 – humusna plast; SE 8 – prazgodovinska (bronastodobna?) kulturna plast; SE 10 – novoveško nasutje; SE 13 – novoveško/sodobno nasutje. Število najdb je podano kot število opredeljenih ostankov (Number of Identified Specimens, NISP; Grayson 1984).*

Taksonomija

Pregled zastopanosti posameznih vrst pokaže na skoraj izključno prisotnost kosti in zob domačih živali, predvsem goveda s kar 45-odstotnim deležem vseh taksonomsko opredeljenih najdb. Deloma je k tako visoki vrednosti utegnila prispevati metodologija vzorčenja živalskih ostankov, ki je bila omejena na ročno pobiranje. Takšen pristop namreč favorizira zajemanje večjih najdb, ker se pri tukaj obravnavanem gradivu najbrž kaže tudi v razmeroma visokem deležu taksonomsko opredeljenih kosti in zob (prim. Toškan, Dirjec 2004). Za tretjino nižji kot pri govedu je med analiziranimi najdbami delež drobnice, približno petino opredeljenih živalskih ostankov pa pripada domačemu prašiču. Med ostanke divjadi sodijo odlomek nadlahtnice in dve delno ohranjeni stopalnici košute/jelena ter odlomek stopalnice srne/srnjaka.

Med taksonomsko ožje neopredeljenimi kostmi in zobmi (N = 148) prevladujejo odlomki reber (N = 17). Prepoznani so bili še delčki lobanj (N = 7), lopatic (N = 2) in vretenc (N = 2). Najmanj 15 najdb pripada živalim iz velikostnega razreda 'mali rastlinojedi' (tj. ovca, koza, domači prašič, srna ipd.), najmanj 28 pa živalim iz velikostnega razreda 'veliki rastlinojedi' (tj. govedo, konj, divji prašič, jelen). Na enem od kostnih odlomkov je viden vrez, ki je zelo verjetno nastal pri ločevanju mesa od kosti.

Prazgodovinski (bronastodobni) plasti SE 3 in 8

Živalskih ostankov, ki so bili odkriti v edinih dveh prepoznanih prazgodovinskih plasteh, je skupaj 205. Približno polovico (N = 106) jih je bilo mogoče ožje taksonomsko opredeliti, pri čemer seznam prepoznanih vrst vključuje govedo, ovco, kozo, domačega prašiča, srno in jelena (tab. 6). Med ostanki drobnice (Caprinae; N = 30) je bilo mogoče do ravni vrste opredeliti le odlomek nadlahtnice in spodnje čeljustnice ovce ter dve delno ohranjeni rožnici in odlomek spodnje čeljustnice koze (prim. Zeder, Lapham, 2010; Zeder, Pilaar 2010). Med taksonomsko neopredeljenimi najdbami jih najmanj osem pripada živalim iz velikostne kategorije 'mali rastlinojedi', 16 pa živalim iz velikostne kategorije 'veliki rastlinojedi'.

Po številu najdb je najbolje zastopan takson govedo s skoraj polovičnim deležem vseh taksonomsko opredeljenih kosti in zob. Podobna vrednost je bila ugotovljena pri analizi celotnega zbira analiziranih najdb z obeh tukaj obravnavanih najdišč. Ujemanje med podatki za prazgodovinski plasti SE 3 in 8 na eni strani ter tistimi za celoten zbir analiziranih arheozooloških najdb na drugi je bila ugotovljena tudi pri drobnici in prašiču (tj. okvirno 30% oziroma 20% vseh taksonomsko opredeljenih najdb; prim. zgoraj). Edini lovni vrsti, ki sta zastopani med arheozoološki ostanki iz prazgodovinskih plasti, sta jelen in srna. Prvemu je bila pripisana delno ohranjena diafiza dlančnice iz SE 8 ter odlomek stopalnice iz SE 3, slednji pa delček diafize stopalnice iz SE 3.

Podatki o zastopanosti skeletnih elementov domačih živali kažejo na prisotnost ostankov iz vseh delov telesa, brez izrazite prevlade katerega koli od njih. Zbrano gradivo tako verjetno združuje ostanke različnih faz procesiranja trupel od zakola s primarnim razkosavanjem (npr. prstnice, rožnice), preko sekundarnega razkosavanja in priprave porcij za posamezna gospodinjstva (npr. dolge kosti okončin, sploh pri največji dokumentirani živali, tj. govedu) do gospodinjskih kuhinjskih odpadkov (npr. vretenca). Pri govedu sicer razmeroma veliko odkritih kosti ($N = 21$) izvira iz najbolj mesnatih delov telesa (*tab. 7*). Pri drobnici in domačem prašiču so razmerja med zastopanostjo ostankov iz različno mesnatih anatomskih regij nekoliko drugačna, predvsem je bila ugotovljena boljša zastopanost ostankov iz manj mesnatih anatomskih regij (*tab.7*).

Skeletni element	<i>Bos taurus</i>	Caprinae	<i>Sus domesticus</i>	<i>C. capreolus</i>	<i>Cervus elaphus</i>
Processus cornualis	1	2			
Cranium	3	1	2		
Mandibula	6	3	1		
Dentes	5	3	6		
Vertebrae	5				
Ossa coxae	3	1	1		
Scapula	3		1		
Humerus	10	5	3		1
Radius	2	4	2		
Ulna	1		2		
Metacarpalia	3	3	1		
Tibia	1	3	3		

Metatarsalia	1	4	2	1	1
Phalanges	5	1			

Tabela 6: Živalski ostanki iz prazgodovinskih (bronastodobnih?) plasti SE 3 in 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024) po skeletnih elementih. Število najdb je podano kot število opredeljenih ostankov (Number of Identified Specimens, NISP; Grayson 1984).

Analiza ostankov goveda je pokazala na večinsko prisotnost kosti in zob odraslih oziroma starih živali. O tem pričajo tako podatki o znatni stopnji obrabe žvekalne površine zob (M₁: stopnja obrabe M *sensu* Grant 1982; M₃: stopnja obrabe J *sensu* Grant 1982; oboje starejša odrasla žival; prim. Halstead 1985), kot tudi tisti o (ne-)zraščeniosti epi- in diafiz. Popolnoma osificirane so bile namreč vse tri odkrite prve prstnice (zraščanje epifiz se tu zaključi pri pribl. 18. mesecu starosti; Silver 1972), edina druga prstnica (zraščanje epifiz se tu zaključi pri isti starosti kot v primeru prvih prstnic) in dva od štirih ledvenih vretenc (osifikacija se zaključi pri pribl. petih letih starosti; Silver 1972). Ob tem ena od obeh prstnic izkazuje razrast eksostoz in povečano površino proksimalne sklepne gladčine, kar nakazuje intenzivno izkoriščanje te živali kot delovno živino.

Takson	Najbolj mesnati deli	Srednje mesnati deli	Najmanj mesnati deli
<i>Bos taurus</i>	21	7	21
Caprinae	6	11	13
<i>Sus domesticus</i>	5	10	9

Tabela 7: Zastopanost ostankov iz najbolj (vretenca, lopatica, nadlahtnica, medenica, stegnenica), srednje (lobanja, spodnja čeljustnica, koželjnica, komolčnica, golenica) in najmanj mesnatih (ostali skeletni elementi) delov telesa pri govejih, ovčjih/kozjih in prašičjih najdbah iz plasti SE 3 in 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja - iz leta 2024).

Podatki o velikosti govejih kosti in zob so skopi, v grobem pa od mer istovrstnih primerkov iz časa bronaste in starejše železne dobe na Slovenskem ne odstopajo (tab. 8).

Skeletni element	Dimenzija	Izmerek (v mm)		
		Primerek 1	Primerek 2	Primerek 3
Dens (M ₃)	Dolžina	33,5	--	--
	Širina	14,5	--	--
Metacarpus	Širina proks. dela	47,5	--	--
Metatarsus	Najmanjša šir. Diafize	24,5	--	--
Phalanx 1	Širina proks. dela	31,0	25,0	25,0
	Širina dist. dela	28,5	25,0	22,5
	Največja dolžina	55,5	56,0	51,5

Tabela 8: Metrični podatki za boljše obranjene ostanke goveda iz plasti SE 3 in 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024). Merjene dimenzije so povzete po von den Driesch (1972).

Med najdbami drobnice sta ovca in koza zastopani primerljivo pogosto. Med kozjimi najdbami poseben komentar zaslužita obe odkriti rožnici, ki na bazi izkazujeta sledi zasekanin, nastalih med odstranjevanjem roževinastega nastavka roga. Ob tem so bile sledi človekovega delovanja prepoznane še na odlomku diafize edine odkrite koželjnice in sicer kot sled vreza. Ocenostarosti ovc in koz ob zakolu je bilo mogoče podati v primeru kozje spodnje čeljustnice s četrtim mlečnim predmeljakom in prvima dvema meljakoma (stopnje obrabe žvekalne površine zob: L-F-A *sensu* Grant 1982), ki je pripadala med šest in dvanajst mesecev stari živali (Payne 1973). Še dve drugi spodnji čeljustnici, ki ju sicer ni bilo mogoče opredeliti do ravni vrste, sta pripadali med dva in štiri leta stari (stopnja obraba žvekalne površine zob M₁-M₂: H-G *sensu* Grant 1982) oziroma med štiri in šest let (stopnja obrabe žvekalne površine zob M₁-M₃: H-G-G *sensu* Grant 1982) stari živali (prim. Payne 1973). Primerek delno ohranjene nadlahtnice z že zraščenicama diafizo in distalno epifizo je pripadal nad 2 do 10 mesecev stari ovci ali kozi (Zeder 2006).

Skeletni element	Dimenzija	Izmerek (v mm)	
		Primerek 1	Primerek 2
Humerus*	Najmanjša širina diafize	13,0	
	Širina distalnega dela	24,5	
Radius	Najmanjša širina diafize	17,5	15,0
Metacarpus	Širina proksimalnega dela	26,5	
	Najmanjša širina diafize	17,5	
Femur	Najmanjša širina diafize	15,5	

Tibia	Najmanjša širina diafize	15,5	11,5
Metatarsus	Najmanjša širina diafize	14,0	

Tabela 9: Metrični podatki za bolje ohranjene ostanke drobnice iz plasti SE 3 in 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024). Zvezdica () označuje primerek, ki ga je bilo mogoče z gotovostjo pripisati ovci.*

Velikost analiziranih kosti drobnice se umešča znotraj variacijske širine za istovrstne primerke z drugih bronastodobnih in starejšeželeznodobnih najdišč na Slovenskem (tab. 9).

Med prašičjimi ostanki, ki jih je bilo mogoče na podlagi velikosti (tab. 10) vse pripisati domačemu prašiču, je delež ostankov mladih živali znatno višji kot pri govedu in drobnici. Primerke koželjnice s še nezraščeno proksimalno epifizo je pripadal pod 8-18 mesecev stari živali, odlomek komolčnice z nezraščeno proksimalno epifizo pa pod 48-60 mesecev staremu osebkju (prim. Zeder s sod. 2015). Po en primerke distalnega dela nadlahtnice in četrte dlančnice sta bila že v celoti osificirana, vendar se ta proces pri omenjenih skeletnih elementih pri prašiču zaključi že razmeroma zgodaj (tj. pri starosti 8-18 mesecev oziroma 24 mesecev; prim. Zeder s sod. 2015). Posledično bi lahko obe najdbi kljub vsemu še vseeno pripadali mladima živalima. Na zgoraj omenjenem primerku nadlahtnice so bile opažene sledi vrezov, domnevno nastalih med ločevanjem zgornjega in spodnjega dela prednje noge v višini komolca. Edini odkriti primerke spodnjega podočnika, ki omogoča prepoznavo spola živali, je pripadal samici.

Skeletni element	Dimenzija	Izmerek (v mm)	
		Primerek 1	Primerek 2
Dens (M ₃)	Dolžina	32,5	--
	Širina	17,0	--
Humerus	Najmanjša širina diafize	--	16,5
	Širina dist. konca	33,0	36,5
Radius	Širina proks. konca	25,5	24,0
	Najmanjša širina diafize	16,5	15,5
Femur	Najmanjša širina diafize	15,5	
Tibia	Najmanjša širina diafize	18,5	19,5
	Širina dist. konca	28,5	--
	Globina dist. konca	26,5	--
Metacarpus 4	Največja dolžina	74,0	--

Tabela 10: Metrični podatki za boljše ohranjene ostanke domačega prašiča iz plasti SE 8 iz Škocjana pri Divači (izkopavanja iz leta 2024). Zvezdica () označuje primere, ki ga je bilo mogoče z gotovostjo pripisati ovci.*

V SE 8 je bil odkrit tudi edini koščeni izdelek v analiziranem gradivu (PN 001). Gre za ostanek šila (sl. 14), izdelanega iz kompaktne kosti anatomsko ožje neopredeljenega skeletnega elementa, ki je verjetno pripadal živali iz velikostne kategorije 'veliki rastlinojed'.

Slika 14: Ostanek šila, PN 001 (foto: M. Pečovnik).

Razprava

Izsledki na tem mestu predstavljene arheozoološke študije se večinoma nanašajo na gradivo prazgodovinske starosti in torej na najdbe iz plasti SE 3 in 8, čeprav je na podlagi prisotnosti odlomkov prazgodovinske lončenine v novoveških nasutjih tam utemeljeno domnevati tudi prisotnost nezanemarljivega števila prazgodovinskih kostnih najdb. Skladna s tem je ne nazadnje tudi ugotovitev o skorajda popolnem ujetju deležev zastopanosti goveda, drobnice in prašiča v plasteh SE 3 in 8 ter v celotnem gradivu. Glede na čas nastanka prazgodovinskega gradišča v Škocjanu in obdobje njegovega razcveta (prim. Fabec. Vinazza 2023) se zdi verjetno, da vsaj pretežni del tukaj analiziranega prazgodovinskega arheozoološkega gradiva sodi v čas srednje in/ali pozne bronaste dobe.

Sodeč po podatkih iz *tabele 6* je bilo tedanje gospodarstvo pri zagotavljanju mesa skoraj popolnoma usmerjeno v živinorejo, predvsem govedorejo. Pomen slednje je presegal njeno vlogo kot vir mesa in maščob. Visoka starost ob zakolu namreč priča o tem, da je bilo v ospredju izkoriščanje drugotnih proizvodov reje. Odkritje prstnice s subpatološkimi deformacijami, verjetno nastalimi zaradi ponavljajočega preobremenjevanja okostja te živali zaradi dela na polju in/ali v transportu priča o verjetno zelo pomembni vlogi goveda kot delovna živina. Osredotočenost na

drugotne proizvode reje kaže domnevati tudi za rejo drobnice. Dve od treh čeljustnic z ohranjenimi kočniki sta namreč pripadali nad dve oziroma nad štiri leta starima osebkoma, ki sta takšno starost domnevno dosegla prav zaradi izkoriščanja drugotnih proizvodov reje. Tretja od omenjenih čeljustnic je pripadala med 6 in 12 mesecev staremu kozliču, domnevno samcu, ki je bil iz populacije odstranjen kot pogrešljiv 'višek' v procesu izkoriščanja mleka in runa.

Živali so prazgodovinskim prebivalcem Škocjana služile več kot le vir mesa, mleka, runa in/ali delovne sile. To dokazujeta kozji rožnici z več zasekaninami na bazi. Velikost govejih in ovčjih/kozjih kost in zob iz analiziranega zbira najdb ne odstopa od velikosti okvirno sočasnih primerkov iz regije. Žal je število razpoložljivih metričnih podatkov skromno, zato problematiko morebitnega soobstoja različnih form teh živali ni mogoče zadovoljivo nasloviti. Med ostanki prašiča je zaznati višji delež kosti in zob razmeroma mladih osebkov, kar je skladno s tezo, da je bila reja teh živali primarno usmerjena v prirejo mesa in maščob.

Primerjalnih podatkov o živinorejskih praksah v mlajši prazgodovini na Krasu je malo, njihovo izpovedno vrednost pa še dodatno znižujejo znatne razlike v načinu terenskega raziskovanja in vzorčenja živalskih kosti in zob. Zdi se sicer, da bronastodobno poselitev tega prostora označujejo bolj specializirane živinorejske prakse od tistih iz časa mlajše kamene in bakrene dobe. Bronastodobna in starejšeželeznodobna živinoreja v osrednjih naselbinah (gradiščih) sta namreč v znatni meri sloneli na delovno intenzivni govedoreji (prim. Fabec 2018). Vzroke za takšen razvoj dogodkov je treba iskati v domnevnem splošnem dvigu obsega kmetijskih dejavnosti pa tudi števila prebivalstva in stopnje organizacije dela. V takšnih okoliščinah je bilo govedo ključno ne le kot vir mesa in mleka, pač pa tudi delovne sile in gnoja. V primerjavi s predhodnimi obdobji je v poznobronastodobnem in starejšeželeznodobnem času na pomenu domnevno pridobila tudi reja prašičev, osrediščena na prirejo mesa, čeprav delež ostankov te živali praviloma zaostaja tako za govedom, kot tudi za drobnico (Fabec 2018). Raziskave manjših naselbin in (predvsem) jamskih najdišč iz tega časa pokaže marsikdaj znatna odstopanja od modela živinoreje, prepoznanega na večjih gradiščih. Nazoren primer je popolna odsotnost govejih najdb v sedimentih iz pozne bronaste in/ali starejše železne dobe iz bližnjega Viktorjevega spodmola pri Famljah. Tu namreč nad večinski delež ostankov pripada divjim živalim in s tem priča o mestoma še vedno znatnem pomenu lova (Toškan, Dirjec 2004).

7. PODATKI O ARHIVU NAJDIŠČA

Arhiv najdišča obsega slikovno, pisno in drugo dokumentacijo, ki je zastopana v digitalni obliki.

Digitalni arhiv najdišča obsega (8,3 GB):

1. Dokumentacija prostorskih izmer:

- meritve: 24 datotek (240,3 KB)
- prostorski načrt območja raziskav v »DWG« formatu: Skocjan – NACRT (126 KB)
- poligon zunanje meje območja raziskave v »SHP« formatu: 24-0430 Skocjan – SHP (4 KB)

2. Dokumentacija stratigrafskih enot:

- Seznam SE (Excel, 12 KB)

3. Faziranje in matrike: 2,00 MB

4. Vizualno grafična dokumentacija:

- Posnetki po dnevih: 60 posnetkov v JPEG formatu (323 MB)
- Seznam posnetkov (Excel, 16 KB)
- Fotoskice: 7 georeferenciranih ortogonalnih posnetkov v JPEG formatu (33,6 MB)
- Seznam fotoskic (PDF, 64 KB)
- FS: 489 delnih posnetkov za fotoskice v JPEG formatu (1,89 GB)
- Agisoft datoteke: 7 generiranih 3D modelov fotoskic (5,42 GB)
- Profili: 4 vektoriziranih fotografij v »CDR« in JPEG formatu (323,8 MB)

5. Dokumentacija o zbirkah najdb:

- Seznam najdb, ki vključuje: seznam najdb, seznam živalskih kost in seznam PN (Excel, 28 KB)

Foto najdbe: 759 posnetkov v JPEG formatu (806 MB)

-Poročilo o najdbah - doc. dr. M. Vinazza, univ. dipl. arheologinja iz Oddelka za arheologijo, Filozofske fakultete v Ljubljani

6. Dokumentacija o zbirkah vzorcev:

- Poročilo o živalskih kosteh - dr. B. Toškan, univ. dipl. biolog iz Inštituta za arheologijo, ZRC SAZU

Fizični arhiv najdišča zajema najdbe. Najdb je skupaj 1405 kosov, teža 35662 g.

		PZG	RIM	NV	REC	NEDOL.	SKUPAJ	Volumen
keramika	št.	937	2	6			945	3 velike škatle
	teža (g)	23183	28	197			23408	
gr. material	št.		8	3			11	
	teža (g)		379	188			567	
ž. glina	št.	86		4			90	
	teža (g)	1361		251			1612	
Kamen	št.	9				1	10	
	teža (g)	4600				188	4788	
Steklo	št.	2					2	
	teža (g)	9					9	
Kovina	št.			9	15		24	
	teža (g)			539	433		972	
Žlindra	št.		2				2	
	teža (g)		696				696	
Kost žival	št.	320				1	321	1 srednje velika škatla
	teža (g)	3607				3	3610	

Tabela 11: Tabela količine najdb, vzorcev in separacij (pripravila: M. H. Šuštaršič).

Arhiv najdišča je začasno hranjen v prostorih Avguste d.o.o., Trebušakova ulica 9, Ljubljana-Šentvid.

8. SKLEP

Arheološka raziskava v Škocjanu pri Divači na parcelnih številkah 720 in 716 obe k.o. NAKLO je dala pozitiven rezultat, ni pa potrdila domneve, da je kamnita struktura, ki je bila najdena tekom arheološkega dokumentiranja ob gradnji, antropogenega nastanka.

Časovno smo najdišče razdelili na štiri časovne faze: geološko, prazgodovinsko, novoveško in sodobno.

Edina intaktna prazgodovinska kulturna plast je bila SE 005=008. Kot prazgodovinsko plast smo prepoznali tudi SE 003. Obe plasti umeščamo v čas zgodnje oziroma srednje bronaste dobe.

Humusna plast (SE 004) je novoveškega nastanka. Nasutji za teraso (SE 002 in SE 010) in ruševinska plast (SE 013) so sodobnega nastanka in so verjetno nastale v povezavi s podpornim zidom (SE 012). Predvsem SE 004, SE 002 in SE 001 so močno premešane. SE 004 smo časovno opredelili glede na najmlajši predmet v plasti, SE 002 in SE 001 pa glede na stratigrafsko zaporedje plasti.

Analiza najdb je pokazala, da je bilo največ najdb iz prazgodovine. Najdbe so naselbinskega značaja. Prevladuje kuhinjska keramika, našli smo tudi nekaj kosov gradbenega materiala. Nekaj najdb je kamnitih (žrmlje, brus). Najdena je bila tudi obdelana živalska kost – šilo. Zanimiva je ugotovitev doc. dr. Mance Vinazze univ. dipl. arheologinje, da lončenina iz starejše železne dobe, kaže na aktivnosti tudi v tem času. Ker pa so bile odkrite v premešanih plasteh, in sicer v travnati ruši (SE 001) in humusni plasti (SE 004), dopušča celo možnost grobnih najdb, kar kaže tudi grob iz Gombačeve domačije najden leta 1996. Starejših železnodobnih naselbinskih kontekstov znotraj škocjanskega gradišča namreč ne poznamo. Poleg prazgodovinskih najdb smo v plasteh odkrili tudi redke rimske najdbe ter novoveške in sodobne najdbe.

Analiza živalskih kosti je pokazala, da je najbolj zastopana vrsta govedo, sledijo mu drobnica in prašiči. Kot veliki lovni živali sta zastopana jelen in srna. Glede na visoko starost nekaterih domačih živali pri zakolu (predvsem goveda in drobnice) je mogoče sklepati, da niso služile zgolj za meso in pomemben vir maščob ampak so jih uporabili tudi kot delovno silo.

Arheološka izkopavanja v Škocjanu pri Divači so pripomogla k boljši časovni opredelitvi gradišča in k boljšemu razumevanju življenja ljudi v času bronaste dobe na Krasu.

9. VIRI IN LITERATURA

TURK, P. 1998, Škocjan – Varstvo spomenikov, 37 – poročila, 120–121

SPLETNI VIRI:

Splet 1: [https:// geohub.gov.si/ghapp/iskd/?page=eArheologija&views=Prikaz-app%2CView-5](https://geohub.gov.si/ghapp/iskd/?page=eArheologija&views=Prikaz-app%2CView-5)
/ (dostop: 5. 2. 2025).

Splet 2: Osnovna geološka karta, Geološki zavod Slovenije (geo-zs.si) (dostop: 17. 10. 2024).

Splet 3: <https://ogk100.geo-zs.si> (dostop: 5. 10. 2024).

Splet 4: <https://geohub.gov.si/ghapp/giskd/> (dostop: 6. 2. 2025).

Literatura za najdbe (doc. dr. M. Vinazza, univ. dipl. arheologinja iz Oddelka za arheologijo, Filozofske fakultete v Ljubljani):

Bernardini, F., M. Pipan, E. Forte, E. Leghissa, M. Calosi, S. Furlani, S. Hunter Broking, R. Loiacono, V. Macovaz 2023, Trmun (north-eastern Italy): Multi-scale remote and ground-based sensing of a Bronze Age and post-Roman fortification. – *Journal of Archaeological Science. Reports* 51, 104108.

Borgna, E., Càssola Guida, P., Mihovilić, K., Tasca, G., Teržan, B. 2018, Il Caput Adriae tra Bronzo Antico e Bronzo Recente. – V: E. Borgna, P. Cassola Guida, S. Corazza (ur.), *Preistoria e protostoria del Caput Adriae*. Studi di Preistoria e Protostoria 5, Preistoria e Protostoria del Caput Adriae, Udine, str. 75–96.

Borgna, E., G. Simeoni, G. Vinci 2019, Origin and evolution of Bronze Age funerary landscape in Friuli: the »lower context« of the tumulus of Mereto di Tomba (Udine) and the 3rd–2nd Millenium transition in the Northern Adriatic. – *Origini* XLII, str. 113–140.

Bratina, P. 2014a, Log pri Vipavi. – V: B. Teržan in M. Črešnar (ur.), *Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem*. Katalogi in monografije 40, Ljubljana, str. 569–579.

Bratina, P. 2014b, Zemono pri Vipavi. – V: B. Teržan in M. Črešnar (ur.), *Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem*. Katalogi in monografije 40, Ljubljana, str. 563–569.

Dalla Longa, E. in P. Tasca 2018, Rapporti con i Campi d'Urne delle Alpi sudorientali nella formazione del Bronzo Finale dell'Italia nordorientale: il ruolo del Friuli Venezia Giulia. – V: E. Borgna, P. Cassola Guida, S. Corazza (ur.), *Preistoria e protostoria del Caput Adriae*. Studi di Preistoria e Protostoria 5, Preistoria e Protostoria del Caput Adriae, Udine, str. 381–396.

Fabec, T. in M. Vinazza 2023, Škocjan od 3341±45 BP do 2010. Raziskave Centra za preventivno arheologijo ZVKDS v letih 2009 in 2010. – *Goriški letnik* 47, str. 9–51.

Hellmuth Kramberger, A. 2017, *Monkodonja. Istraživanje protourbanog naselja brončanodobne Istre = Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens. Knjiga = Teil 2/1. Keramika s brončanodobne*

gradine Monkodonja = *Die Keramik aus der bronzezeitlichen Gradina Monkodonja*. Tekst = Text. Monografije i katalogi, št. 28/1. Pula.

Maselli Scotti, F. 1982, Cattinara e i castellieri Triestini (scavi 1977–1979). – *Relazioni* 1, str. 31–35.

Mihovilić, K. 2009, Gropi - Stari Guran. Analiza prapovijesne keramike. – *Histria archaeologica* št. 38–39 (2007–2008), str. 37–79.

Simeoni, G. 2024, Una proposta di network per il Caput Adriae di Bronzo medio e primo Bronzo Recente. – *IpoTESI di Preistoria* 17, str. 21–55.

Teržan, B. in P. Turk 2021, Železnodobni stolp na Ostrem vrhu in severne kraške zapore. – *Arheološki vestnik* 72, str. 453–477.

Turk, P. 1998, Škocjan. – *Varstvo spomenikov* 37, str. 120–121.

Usco, P. 1997, Catalogo. – V: F. Maselli Scotti (ur.), *Il civico museo archeologico di Muggia*. Muggia: str. 101–119.

Vinazza, M. 2021, Naselbinska keramika starejše železne dobe na Krasu. – *Arheološki vestnik* 72, str. 419–452.

Vinazza, M., M. Draksler 2018, Na sledi zgodnjebronastodobne poselitve v dolini Rižane. – *Studia universitatis hereditati* 6-2, str. 29–45.

Literatura za analizo živalskih kosti (dr. B. Toškan, univ. dipl. biolog iz Inštituta za arheologijo, ZRC SAZU)

Driesch, A. von den 1976, A guide to the measurement of animal bones from archaeological sites. – *Peabody Museum Bulletin* 1, 1–136.

Fabec, T. 2018, *Arheologija vrtač na Krasu*. – Monografije CPA, Ljubljana.

Fabec, T., M. Vinazza 2023, Škocjan od 3341±45 BP do 2010. Raziskave Centra za preventivno arheologijo ZVKDS v letih 2009 in 2010. – *Goriški letnik* 47, 9–52.

Grant, A. 1982, The use of tooth wear as a guide to the age of domestic ungulates. – V: B. Wilson, C. Grigson, S. Payne (ur.), *Ageing and sexing animal bones from archaeological sites*, BAR: British series 109, 91–108, Oxford.

Grayson, D.K. 1984, *Quantitative zooarchaeology*. – Orlando.

Halstead, P. 1985, A study of mandibular teeth from Romano-British contexts at Maxey. – V: F. Pryor, C. French (ur.), *Archaeology and Environment in the Lower Welland Valley, Vol 1*, East Anglian Archaeology 27, 219–224, Norwich.

Payne, S. 1973, Kill-off patterns in sheep and goats: the mandibles from Aşvan Kale. – *Anatolian studies* 23, 281–303.

Silver, I.A. 1972, The Ageing of Domestic Animals. – V/In: D.R. Brothwell, E.S. Higgs (ur./eds.), *Science in archaeology: a comprehensive survey of progress and research*, 283–302, London.

Toškan, B., J. Dirjec 2004, Veliki sesalci v Viktorjevem spodmoli. – V: I. Turk (ur.), *Viktorjev spodmol in Mala Triglavca. Prispevki k poznavanju mežolitskega obdobja v Sloveniji*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 9, 135–167, Ljubljana.

Zeder, M.A. 2006, Reconciling Rates of Long Bone Fusion and Tooth Eruption and Wear in Sheep (*Ovis*) and Goat (*Capra*). – V: D. Ruscillo, (ur.), *Recent Advances in Ageing and Sexing Animal Bones. Proceedings of the 9th Conference of the International Council of Archaeozoology, Durham, August 2002*, 87–118, Oxford.

Zeder, M.A., H.A. Lapham 2010, Assessing the reliability of criteria used to identify postcranial bones in sheep, *Ovis*, and goats, *Capra*. – *Journal of Archaeological Science* 37(11), 2887–2905.

Zeder, M.A., S.E. Pilaar 2010, Assessing the reliability of criteria used to identify mandibles and mandibular teeth in sheep, *Ovis*, and goats, *Capra*. – *Journal of Archaeological Science* 37, 225–242.

Zeder, M.A., X. Lemoine, S. Payne 2015, A new system for computing long-bone fusion age profiles in *Sus scrofa*. – *Journal of Archaeological Science* 55, 135–150.

10. PRILOGE

10.1. KATALOG NAJDB

Izris arheoloških najdb in postavitev kataloga: Ana Tuljak, študentka mag. študija arheologije, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za arheologijo.

- T. 1 : 1. Odlomek ustja lonca. Mere: $3,7 \times 2,8$ cm. SE 1.
- T. 1 : 2. Držaj posode. Mere: $5,7 \times 2,2$ cm. SE 1.
- T. 1 : 3. Odlomek ustja lonca. Mere: $2,4 \times 1,7$ cm. SE 2.
- T. 1 : 4. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: $4,1 \times 3,0$ cm. SE 2.
- T. 1 : 5. Odlomek ustja posode. Mere: $9,3 \times 6,6$ cm. SE 2.
- T. 1 : 6. Odlomek okrašene sklede. Okras: vodoravna aplicirana rebra. Mere: $3,7 \times 3,9$ cm. SE 2.
- T. 1 : 7. Odlomek okrašenega ostenja posode. Okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov. Mere: $4,8 \times 5,8$ cm. SE 2.
- T. 1 : 8. Odlomek dna posode. Mere: premer dna 8,8 cm, ohr. viš. 2,8 cm. SE 2.
- T. 1 : 9. Odlomek ravnega dna posode. Mere: $2,8 \times 1,4$ cm. SE 2.
- T. 1 : 10. Odlomek držaja. Mere: $6,9 \times 4,8$ cm. SE 2.
- T. 1 : 11. Skleda. Mere: rekonstruiran premer ustja 26,0 cm, ohr. viš. 6,5 cm. SE 3.
- T. 2 : 12. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 12,4 cm, ohr. viš. 4,8 cm. SE 3.
- T. 2 : 13. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: $7,1 \times 6,0$ cm. SE 3.
- T. 2 : 14. Odlomek ustja sklede. Mere: $6,1 \times 3,7$ cm. SE 3.
- T. 2 : 15. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: $3,0 \times 2,9$ cm. SE 3.
- T. 2 : 16. Odlomek okrašene sklede. Okras: poševne kanelure. Mere: $7,6 \times 5,2$ cm. SE 3.
- T. 2 : 17. Odlomek ustja lonca. Mere: $3,0 \times 3,4$ cm. SE 3.
- T. 2 : 18. Odlomek pokrova. Mere: $6,8 \times 3,3$ cm. SE 3.
- T. 2 : 19. Odlomek okrašenega ostenja posode. Okras: modelirana aplika. Mere: $5,6 \times 9,8$ cm. SE 3.
- T. 2 : 20. Odlomek okrašenega ostenja. Okras: odtisi prstov. Mere: $6,3 \times 8,4$ cm. SE 3.
- T. 2 : 21. Odlomek okrašenega ostenja. Okras: vodoravno aplicirano rebro trikotnega preseka. Mere: $3,8 \times 3,6$ cm. SE 3.
- T. 2 : 22. Črepinjski pokrovček. Mere: premer 5,2 cm. SE 3.
- T. 2 : 23. Odlomek ročaja. Mere: $1,8 \times 3,3$ cm. SE 3.
- T. 3 : 24. Ročaj shrambene posode. Mere: $8,3 \times 9,9$ cm. SE 3.

- T. 3 : 25. Ročaj posode. Mere: $5,6 \times 2,7$ cm. SE 3.
- T. 3 : 26. Odlomek ročaja posode. Mere: $3,0 \times 4,5$ cm. SE 3.
- T. 3 : 27. Odlomek ročaja posode. Mere: $4,2 \times 3,1$ cm. SE 3.
- T. 3 : 28. Odlomek dna posode. Mere: $3,7 \times 1,9$ cm. SE 3.
- T. 3 : 29. Odlomek svitka. Mere: $3,8 \times 4,2$ cm. SE 3.
- T. 3 : 30. Zagozda. Mere: $5,1 \times 5,2$ cm. SE 3.
- T. 3 : 31. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 32,4 cm, ohr. viš. 4,3 cm. SE 4.
- T. 4 : 32. Lonec s pokončnim ustjem. Mere: rekonstruiran premer 8,8 cm, ohr. viš. 2,4 cm. SE 4.
- T. 4 : 33. Skleda. Mere: rekonstruiran premer ustja 17,6 cm, ohr. viš. 4,6 cm. SE 4.
- T. 4 : 34. Odlomek ustja posode. Mere: $4,4 \times 3,7$ cm. SE 4.
- T. 4 : 35. Odlomek ustja večjega lonca. Mere: $5,7 \times 3,8$ cm. SE 4.
- T. 4 : 36. Odlomek pekve. Mere: $3,2 \times 3,5$ cm. SE 4.
- T. 4 : 37. Držaj posode. Mere: $8,2 \times 6,0$ cm. SE 4.
- T. 4 : 38. Odlomek ročaja z okrašenim ostenjem. Okras: odtis z orodjem. Mere: $4,2 \times 3,5$ cm. SE 4.
- T. 4 : 39. Odlomek ročaja posode. Mere: $3,5 \times 4,6$ cm. SE 4.
- T. 4 : 40. Odlomek ročaja pekve. Mere: $4,7 \times 3,7$ cm. SE 4.
- T. 4 : 41. Odlomek ročaja. Mere: $5,0 \times 4,1$ cm. SE 4.
- T. 4 : 42. Dno okrašene posode na nogi. Okras: odtis prstov. Mere: rekonstruiran premer dna 11,0 cm, ohr. viš. 3,6 cm. SE 4.
- T. 5 : 43. Dno sklede. Mere: rekonstruiran premer dna 9,0 cm, ohr. viš. 3,5 cm. SE 4.
- T. 5 : 44. Dno okrašenega lonca. Okras: barbotinom. Mere: rekonstruiran premer dna 8,7 cm, ohr. viš. 3,5 cm. SE 4.
- T. 5 : 45. Odlomek ravnega dna posode. Mere: $3,7 \times 2,6$ cm. SE 4.
- T. 5 : 46. Silos. Mere: $10,1 \times 8,1$ cm. SE 4.
- T. 5 : 47. Odlomek pekve. Mere: $3,8 \times 2,7$ cm. SE 4.
- T. 5 : 48. Odlomek ustja večjega lonca. Mere: rekonstruiran premer ustja 19,8 cm, ohr. viš. 5,5 cm. SE 7.
- T. 5 : 49. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 16,4 cm, ohr. viš. 3,4 cm. SE 7.
- T. 6 : 50. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 17,0 cm, ohr. viš. 7,1 cm. SE 8.

- T. 6 : 51. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 16,8 cm, ohr. viš. 5,4 cm. SE 8.
- T. 6 : 52. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 11,8 cm, ohr. viš. 2,7 cm. SE 8.
- T. 6 : 53. Lonec s pokončnim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 9,8 cm, ohr. viš. 3,3 cm. SE 8.
- T. 6 : 54. Odlomek lončka z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 7,6 cm, ohr. viš. 3,5 cm. SE 8.
- T. 6 : 55. Posoda. Mere: rekonstruiran premer 12,8 cm, ohr. viš. 3,5 cm. SE 8.
- T. 6 : 56. Lonec s pokončnim ustjem. Mere: rekonstruiran premer 16,0 cm, ohr. viš. 4,2 cm. SE 8.
- T. 7 : 57. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 25,6 cm, ohr. viš. 4,5 cm. SE 8.
- T. 7 : 58. Ustje sklede s klekastim prehodom. Mere: rekonstruiran premer ustja 19,2 cm, ohr. viš. 4,2 cm. SE 8.
- T. 7 : 59. Skleda. Mere: rekonstruiran premer ustja 21,8 cm, ohr. viš. 3,3 cm. SE 8.
- T. 7 : 60. Skleda. Mere: rekonstruiran premer ustja 24,4 cm, ohr. viš. 3,1 cm. SE 8.
- T. 7 : 61. Odlomek izvihanega ustja posode. Mere: rekonstruiran premer ustja 29,4 cm, ohr. viš. 3,1 cm. SE 8.
- T. 7 : 62. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 8,8 cm, ohr. viš. 1,0 cm. SE 8.
- T. 7 : 63. Pokrov. Mere: rekonstruiran premer zgornjega dela 15,2 cm, ohr. viš. 3,0 cm. SE 8.
- T. 7 : 64. Pekva. Mere: rekonstruiran premer zgornjega dela 9,0 cm, ohr. viš. 3,5 cm. SE 8.
- T. 8 : 65. Odlomek ustja lonca. Mere: 4,7 × 2,3 cm. SE 8.
- T. 8 : 66. Odlomek izvihanega ustja lonca. Mere: 4,6 × 4,0 cm. SE 8.
- T. 8 : 67. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: 3,4 × 4,0 cm. SE 8.
- T. 8 : 68. Odlomek izvihanega ustja lonca. Mere: 4,3 × 3,5 cm. SE 8.
- T. 8 : 69. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: 5,1 × 4,1 cm. SE 8.
- T. 8 : 70. Odlomek lonca s pokončnim ustjem. Mere: 4,5 × 3,5 cm. SE 8.
- T. 8 : 71. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: 4,6 × 5,7 cm. SE 8.
- T. 8 : 72. Odlomek ustja posode. Mere: 3,8 × 3,8 cm. SE 8.
- T. 8 : 73. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: 6,3 × 4,4 cm. SE 8.
- T. 8 : 74. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: 3,5 × 3,2 cm. SE 8.
- T. 8 : 75. Odlomek ustja posode. Mere: 6,8 × 5,0 cm. SE 8.
- T. 8 : 76. Odlomek lonca s pokončnim ustjem. Mere: 7,3 × 6,8 cm. SE 8.

- T. 9 : 77. Odlomek ustja posode. Mere: $4,3 \times 4,3$ cm. SE 8.
- T. 9 : 78. Odlomek lončka z izvihanim ustjem. Mere: $0,9 \times 1,3$ cm. SE 8.
- T. 9 : 79. Odlomek posode z izvihanim ustjem. Mere: $4,0 \times 2,0$ cm. SE 8.
- T. 9 : 80. Odlomek okrašene sklede. Okras: odtisi nohta. Mere: SE 8.
- T. 9 : 81. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: $7,3 \times 5,2$ cm. SE 8.
- T. 9 : 82. Odlomek ustja posode. Mere: $4,1 \times 3,4$ cm. SE 8.
- T. 9 : 83. Odlomek lonca z izvihanim ustjem in okrašenim ostenjem. Okras: odtis prstov. Mere: $4,3 \times 3,0$ cm. SE 8.
- T. 9 : 84. Odlomek posode z izvihanim ustjem. Mere: $2,1 \times 2,1$ cm. SE 8.
- T. 9 : 85. Odlomek izvihanega ustja lonca. Mere: $4,5 \times 3,4$ cm. SE 8.
- T. 9 : 86. Odlomek pokončnega ustja. Mere: $3,9 \times 3,3$ cm. SE 8.
- T. 9 : 87. Odlomek ustja posode. Mere: $4,3 \times 2,8$ cm. SE 8.
- T. 9 : 88. Odlomek ustja posode. Mere: $1,8 \times 2,0$ cm. SE 8.
- T. 9 : 89. Odlomek izvihanega ustja lonca. Mere: $4,2 \times 2,8$ cm. SE 8.
- T. 9 : 90. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: $3,2 \times 2,6$ cm. SE 8.
- T. 9 : 91. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: $4,6 \times 2,8$ cm. SE 8.
- T. 9 : 92. Odlomek ustja posode. Mere: $4,3 \times 2,4$ cm. SE 8.
- T. 9 : 93. Odlomek izvihanega ustja sklede. Mere: $5,3 \times 2,8$ cm. SE 8.
- T. 10 : 94. Odlomek sklede z izvihanim ustjem in klekastim prehodom. Mere: $7,1 \times 3,0$ cm. SE 8.
- T. 10 : 95. Odlomek ustja sklede. Mere: $4,5 \times 4,0$ cm. SE 8.
- T. 10 : 96. Odlomek ustja sklede. Mere: $7,3 \times 6,0$ cm. SE 8.
- T. 10 : 97. Odlomek ustja posode. Mere: $5,7 \times 3,6$ cm. SE 8.
- T. 10 : 98. Odlomek prenosne pečke ali lonca. Mere: $5,3 \times 3,6$ cm. SE 8.
- T. 10 : 99. Odlomek spodnjega dela prenosnega ognjišča. Mere: $7,9 \times 6,6$ cm. SE 8.
- T. 10 : 100. Odlomek spodnjega dela prenosnega ognjišča. Mere: $3,2 \times 4,2$ cm. SE 8.
- T. 10 : 101. Odlomek pekve. Mere: $4,4 \times 4,5$ cm. SE 8.
- T. 10 : 102. Odlomek prenosne pečke. Mere: $3,8 \times 2,5$ cm. SE 8.
- T. 10 : 103. Odlomek pokrova. Mere: $5,2 \times 3,6$ cm. SE 8.
- T. 10 : 104. Odlomek posode z ročajem trikotnega preseka. Mere: $6,3 \times 6,3$ cm. SE 8.
- T. 10 : 105. Odlomek presegajočega ročaja skodele. Mere: $3,8 \times 3,8$ cm. SE 8.
- T. 10 : 106. Odlomek ročaja. Mere: $3,2 \times 1,5$ cm. SE 8.
- T. 10 : 107. Odlomek ročaja trikotnega preseka. Mere: $2,2 \times 2,9$ cm. SE 8.
- T. 11 : 108. Ročaj večjega shrambnega lonca. Mere: $7,0 \times 7,0$ cm. SE 8.
- T. 11 : 109. Odlomek ročaja. Mere: $4,7 \times 4,0$ cm. SE 8.

- T. 11 : 110. Odlomek ročaja pekve. Mere: $5,2 \times 3,3$ cm. SE 8.
- T. 11 : 111. Odlomek ročaja pekve. Mere: $4,3 \times 4,9$ cm. SE 8.
- T. 11 : 112. Odlomek ročaja posode. Mere: $5,6 \times 3,8$ cm. SE 8.
- T. 11 : 113. Odlomek ročaja pekve. Mere: $4,2 \times 3,0$ cm. SE 8.
- T. 11 : 114. Odlomek ostenja z okrašenim držajem. Okras: odtis prstov. Mere: $8,7 \times 7,4$ cm. SE 8.
- T. 11 : 115. Držaj posode. Mere: $6,5 \times 4,3$ cm. SE 8.
- T. 11 : 116. Držaj posode. Mere: $7,1 \times 4,2$ cm. SE 8.
- T. 11 : 117. Odlomek okrašene posode. Okras: vodoravno aplicirano rebro trikotnega preseka. Mere: $7,2 \times 5,3$ cm. SE 8.
- T. 11 : 118. Odlomek okrašenega ostenja posode. Okras: modelirana aplika. Mere: $5,2 \times 4,5$ cm. SE 8.
- T. 11 : 119. Odlomek okrašenega ostenja posode. Okras: odtis z orodjem. Mere: $4,5 \times 4,1$ cm. SE 8.
- T. 12 : 120. Odlomek okrašene posode. Okras: modelirana aplika v obliki črke H. Mere: $7,5 \times 9,3$ cm. SE 8.
- T. 12 : 121. Odlomek okrašenega lonca. Okras vodoravno aplicirano rebro. Mere: $5,1 \times 4,3$ cm. SE 8.
- T. 12 : 122. Odlomek okrašenega ostenja. Okras: barbotin. Mere: $4,2 \times 5,2$ cm. SE 8.
- T. 12 : 123. Lonec z okrašenim robom dna. Okras: odtis prstov. Mere: rekonstruiran premer dna 6,4 cm, ohr. viš. 3,3 cm. SE 8.
- T. 12 : 124. Odlomek dna posode. Mere: rekonstruiran premer dna 8,6 cm, ohr. viš. 3,1 cm. SE 8.
- T. 12 : 125. Odlomek dna posode. Mere: rekonstruiran premer dna 9,4 cm, ohr. viš. 3,1 cm. SE 8.
- T. 12 : 126. Rekonstruirano dno lonca. Mere: Premer dna 9,2 cm, ohr. viš. 3,3 cm. SE 8.
- T. 12 : 127. Odlomek dna posode. Mere: rekonstruiran premer dna 7,4 cm, ohr. viš. 3,3 cm. SE 8.
- T. 12 : 128. Dno okrašenega lonca. Okras: barbotin. Mere: Premer dna 12,8 cm, ohr. viš. 5,5 cm. SE 8.
- T. 13 : 129. Dno večjega lonca. Mere: Premer dna 26,4 cm, ohr. viš. 3,1 cm. SE 8.
- T. 13 : 130. Odlomek ročaja posode. Mere: $4,9 \times 4,7$ cm. SE 8.
- T. 13 : 131. Odlomek motka. Mere: Premer 5,0 cm, ohr. viš. 4,0 cm. SE 8.
- T. 13 : 132. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 11,8 cm, ohr. viš. 2,9 cm. SE 10.
- T. 13 : 133. Skleda. Mere: Premer ustja 25,8 cm, ohr. viš. 5,3 cm. SE 10.

T. 13 : 134. Lonec z izvihanim ustjem. Mere: rekonstruiran premer ustja 37,4 cm, ohr. viš. 2,2 cm. SE 10.

T. 13 : 135. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: 4,9 × 3,0 cm. SE 10.

T. 13 : 136. Odlomek ustja posode. Mere: 2,2 × 2,1 cm. SE 10.

T. 13 : 137. Odlomek ustja lonca. Mere: 4,4 × 3,2 cm. SE 10.

T. 13 : 138. Odlomek lonca z izvihanim ustjem. Mere: 3,7 × 1,1 cm. SE 10.

T. 13 : 139. Odlomek roba posode. Mere: 3,8 × 3,3 cm. SE 10.

T. 13 : 140. Odlomek ročaja. Mere: 4,2 × 3,3 cm. SE 10.

T. 13 : 141. Odlomek držaja pekve. Mere: 6,6 × 2,9 cm. SE 10.

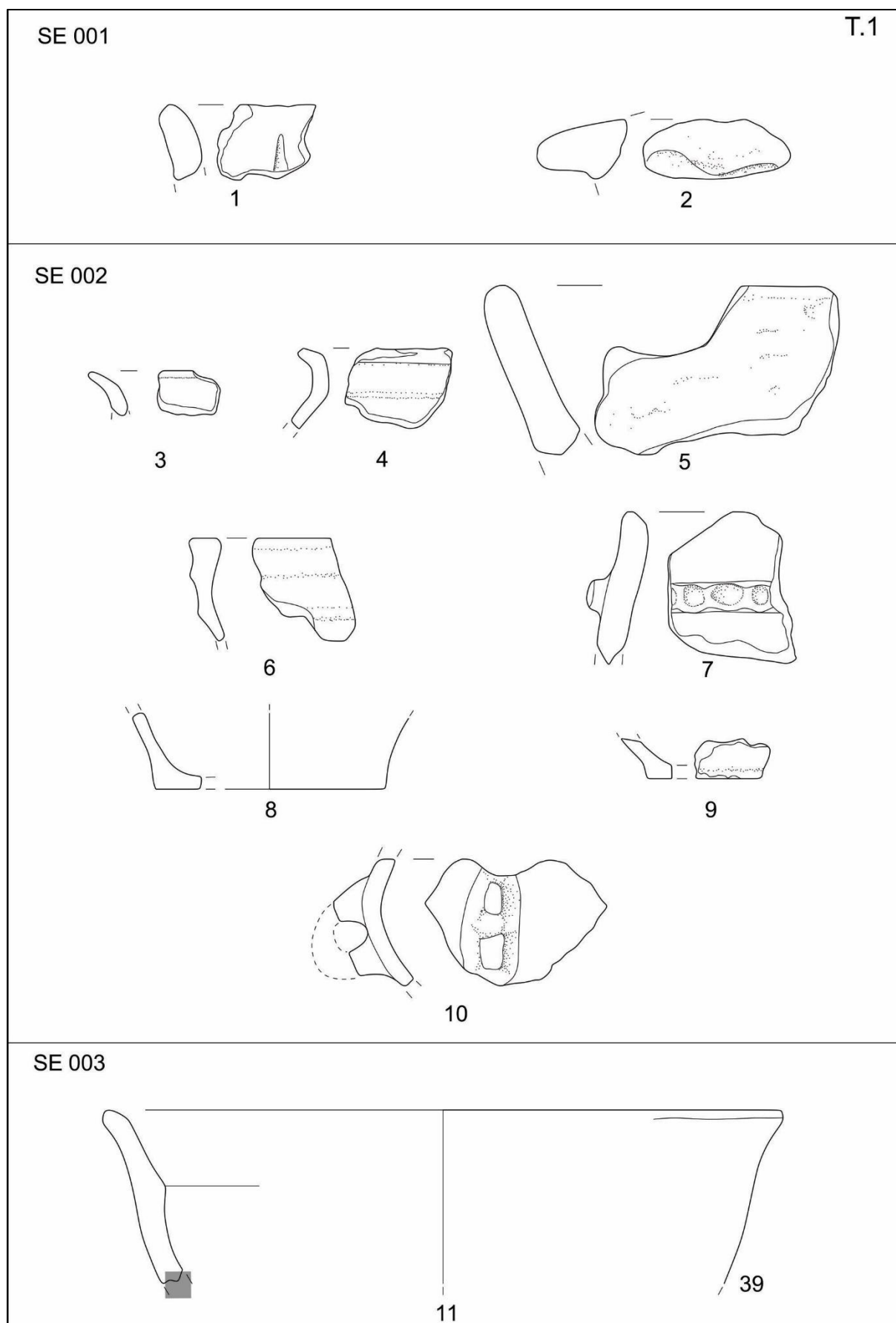

Tabla 1: Škocjan. 1,2 (SE 001), 3–10 (SE 002), 11 (SE 003). M. 1–11 = 1 : 2. Vse keramika.

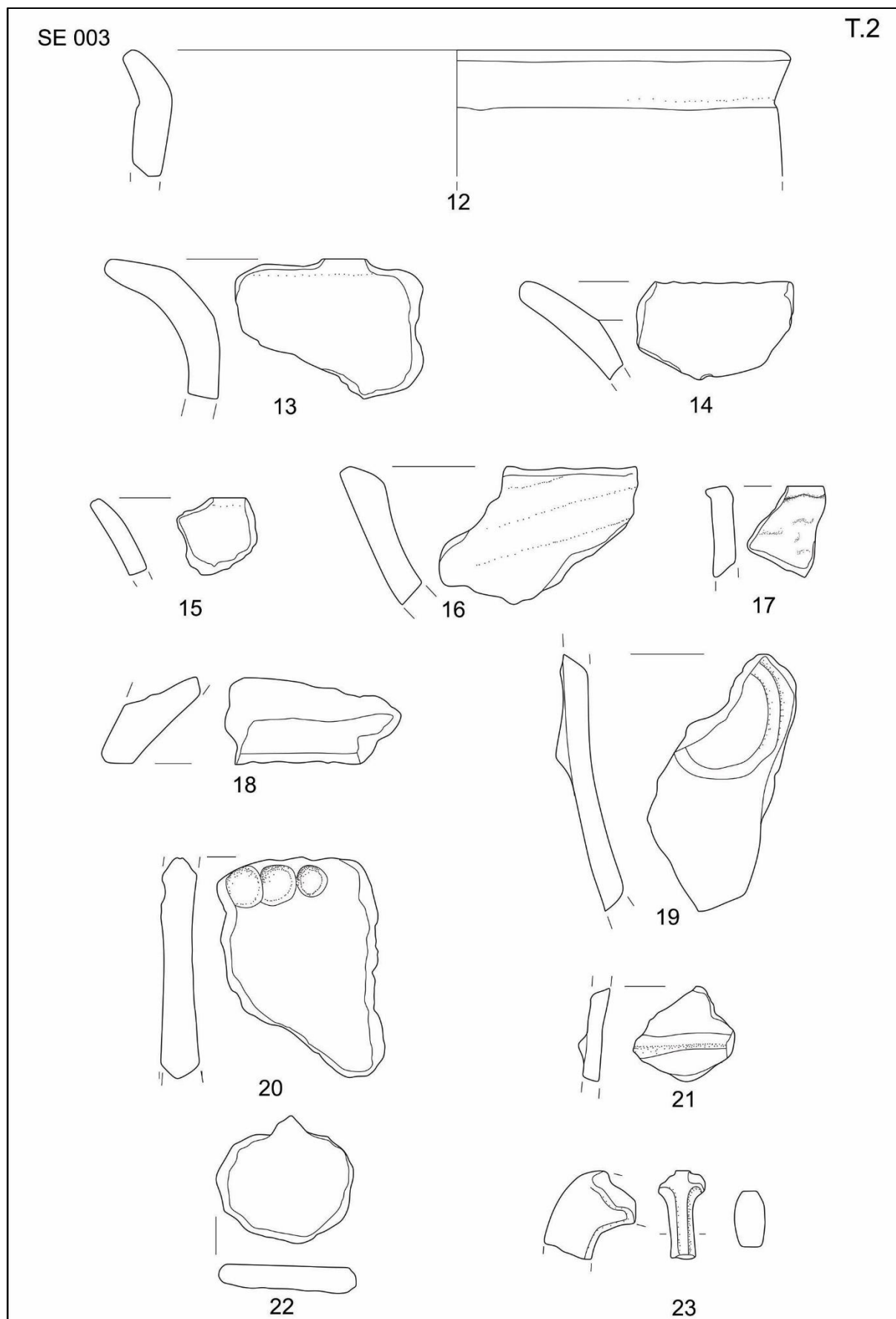

Tabla 2: T. 2: Škocjan. 12–23 (SE 003). M. 12–23 = 1 : 2. Vse keramika.

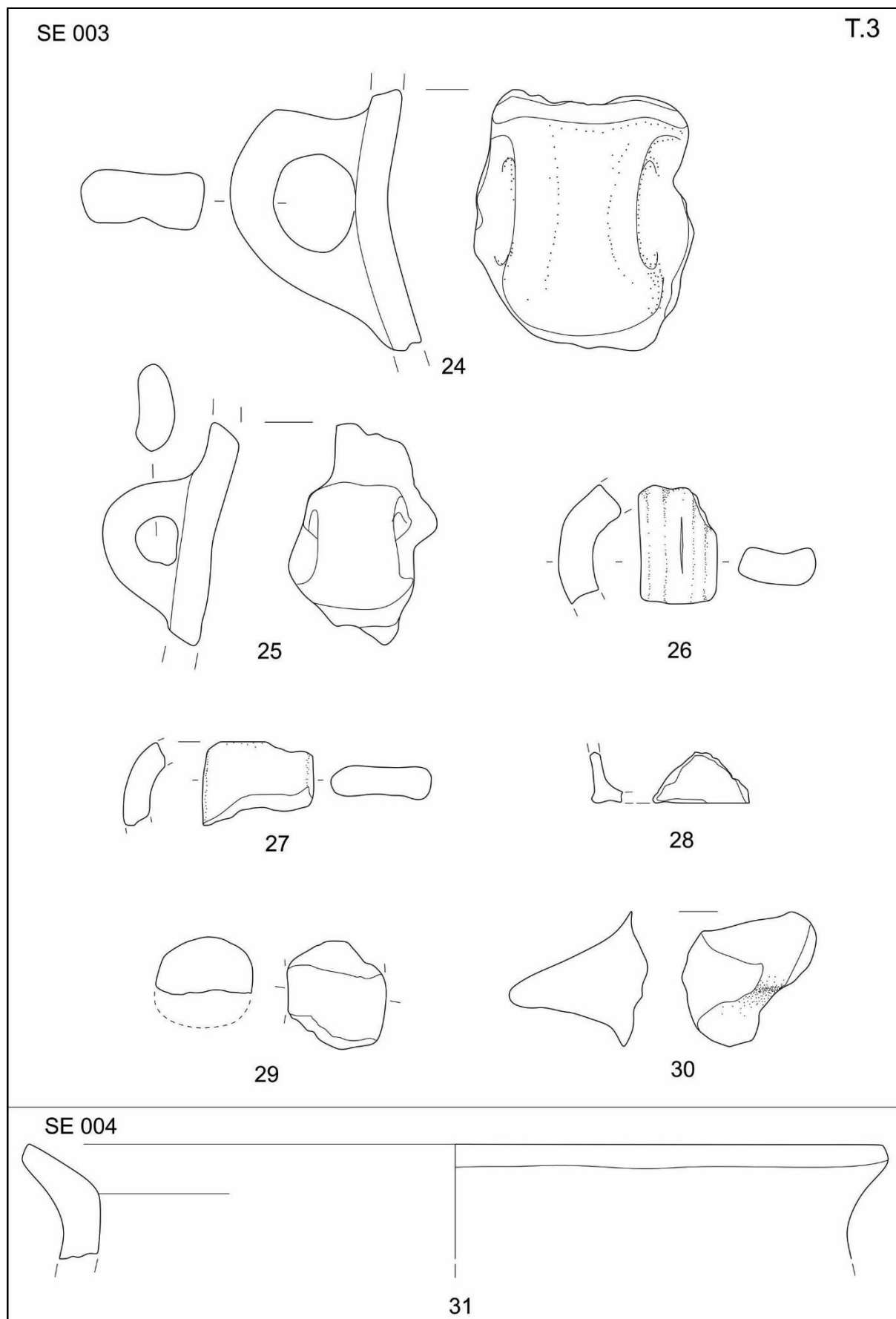

Tabla 3: Škocjan. 24–30 (SE 003), 31 (SE 004). M. 24–31 = 1 : 2. Vse keramika.

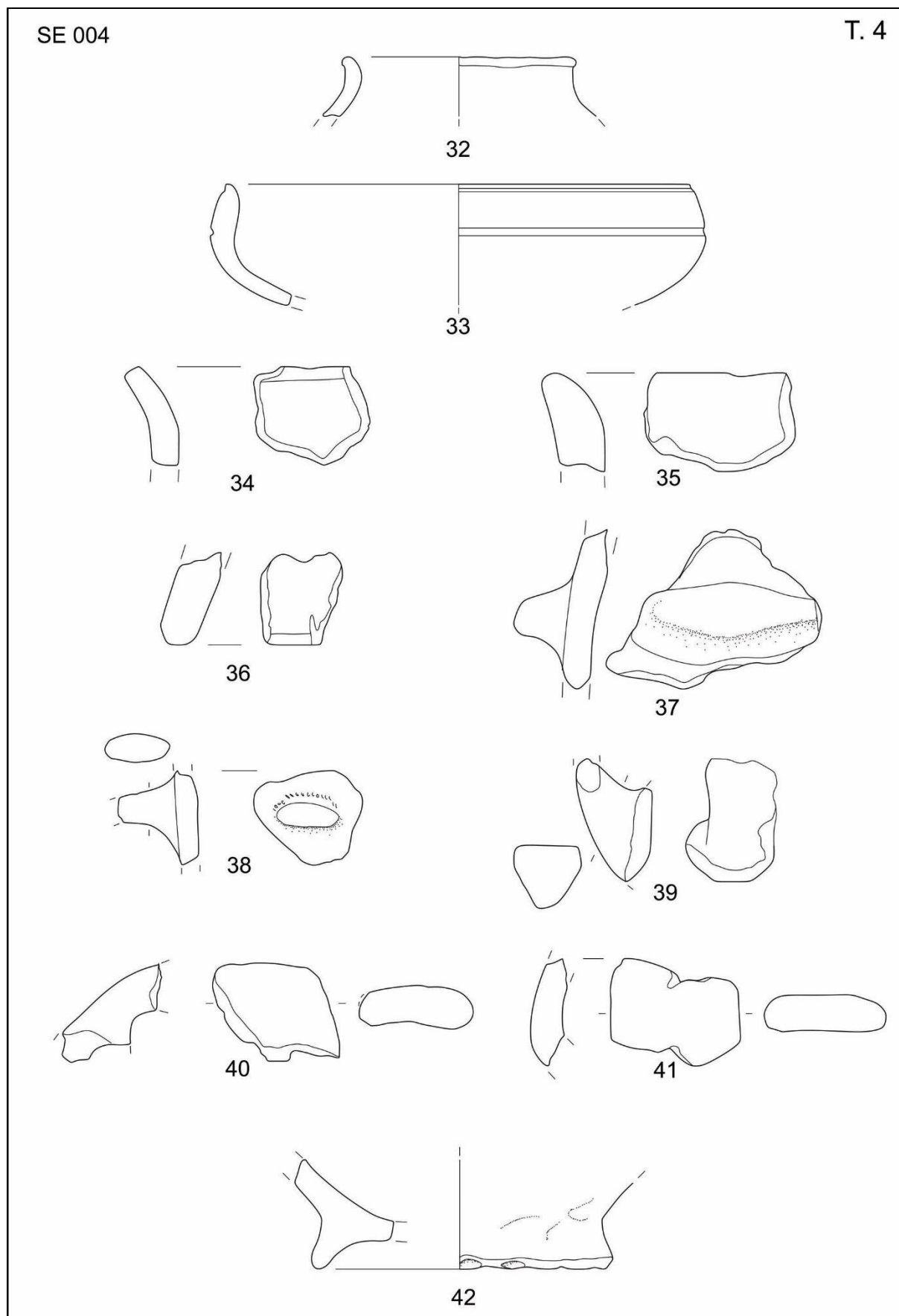

Tabla 4: Škocjan. 32–41 (SE 004). M. 32–42 = 1 : 2. Vse keramika.

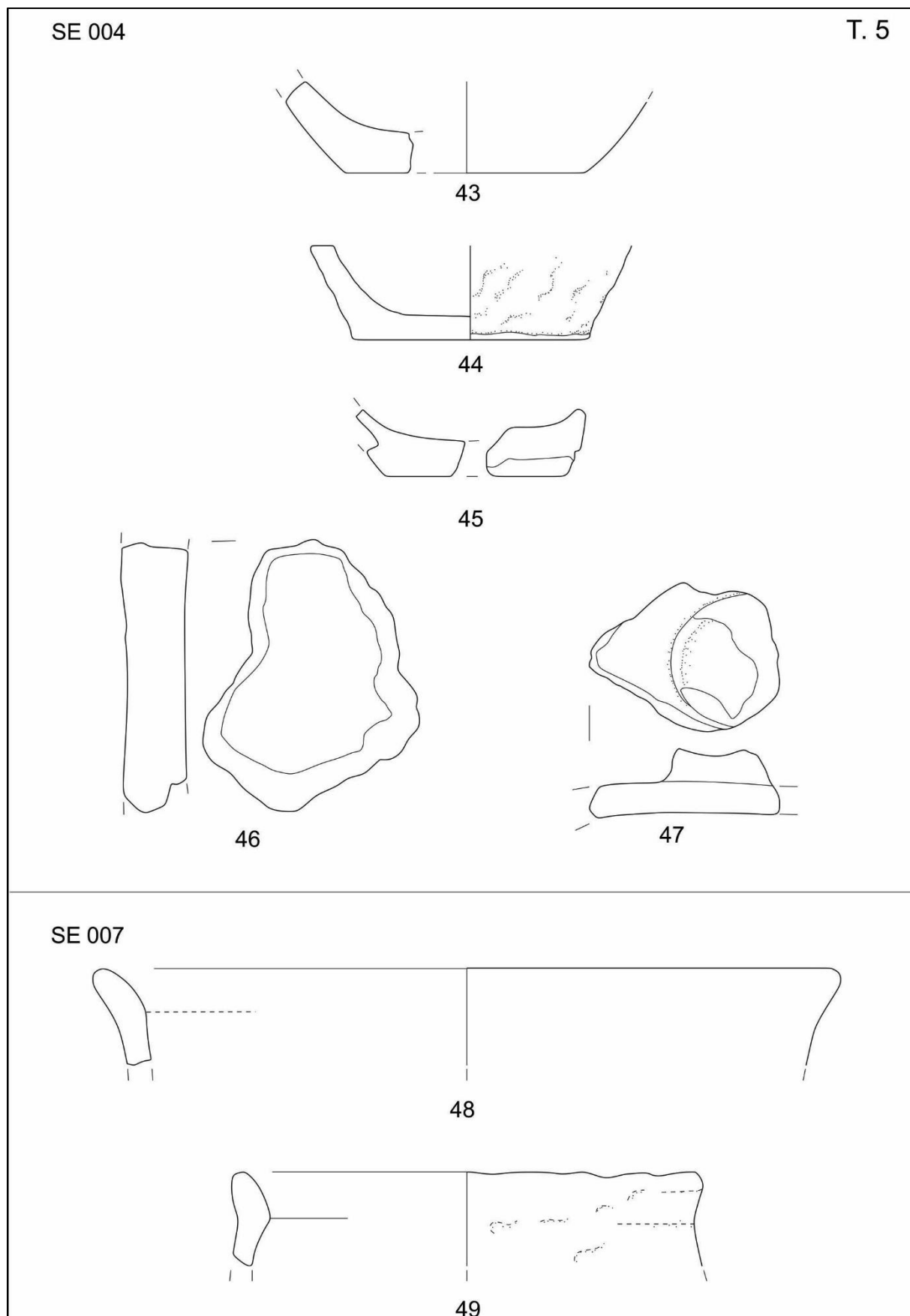

Tabla 5: Škocjan. 43–47 (SE 004), 48, 49 (SE 007). M. 43–47, 49 = 1 : 2, M. 48 = 1:3. Vse keramika.

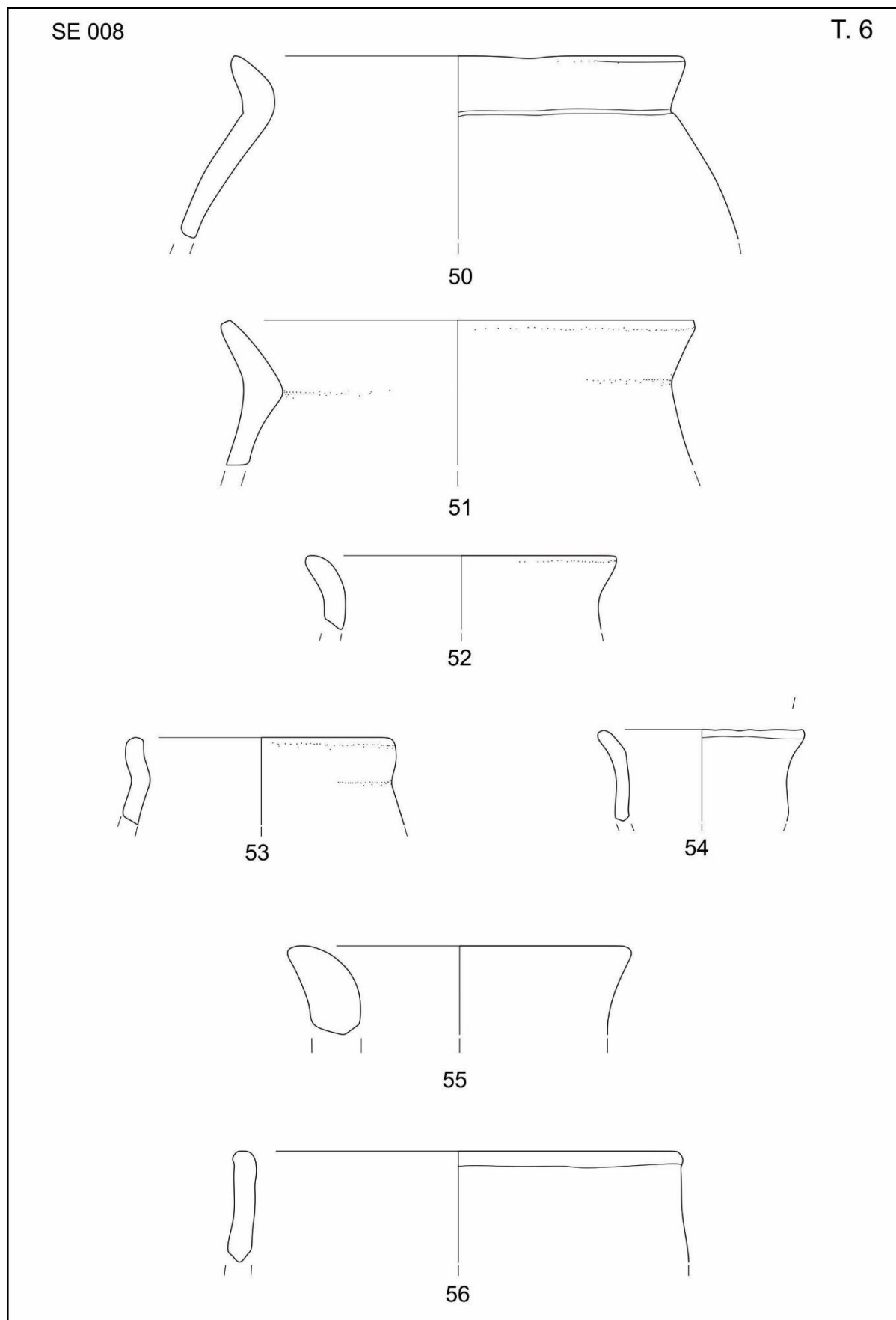

Tabla 6: Škocjan. 50–56 (SE 008). M. 50–56 = 1 : 2. Vse keramika.

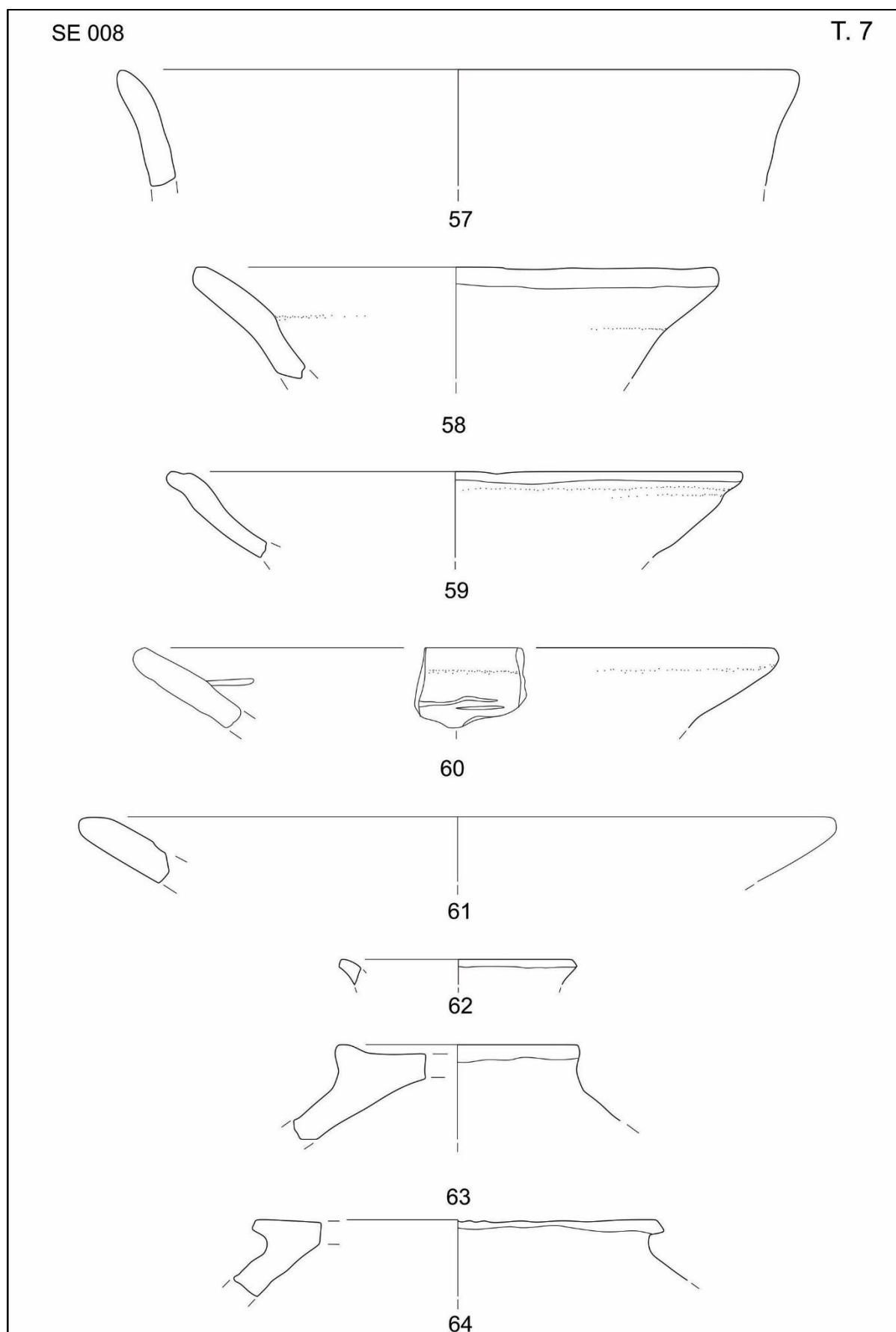
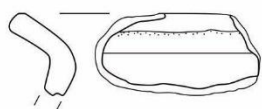

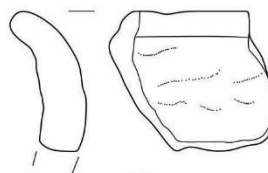
Tabla 7: Škocjan. 57–64 (SE 008). M. 57–64 = 1 : 2. Vse keramika.

SE 008

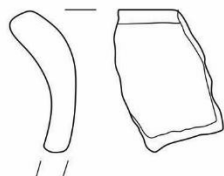
T. 8

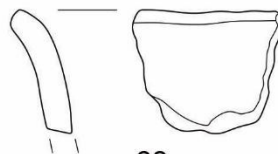
65

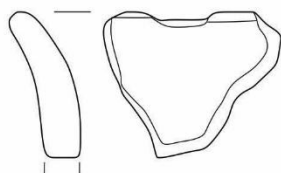
66

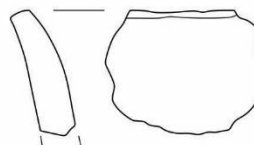
67

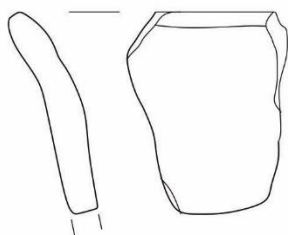
68

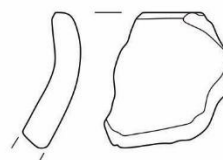
69

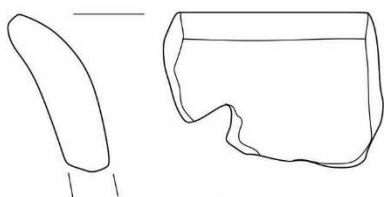
70

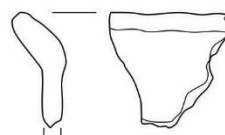
71

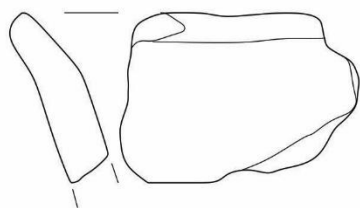
72

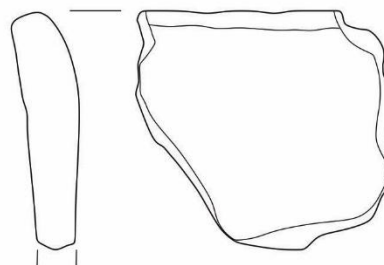
73

74

75

76

Tabla 8: Škocjan. 65–76 (SE 008). M. 65–76 = 1 : 2. Vse keramika.

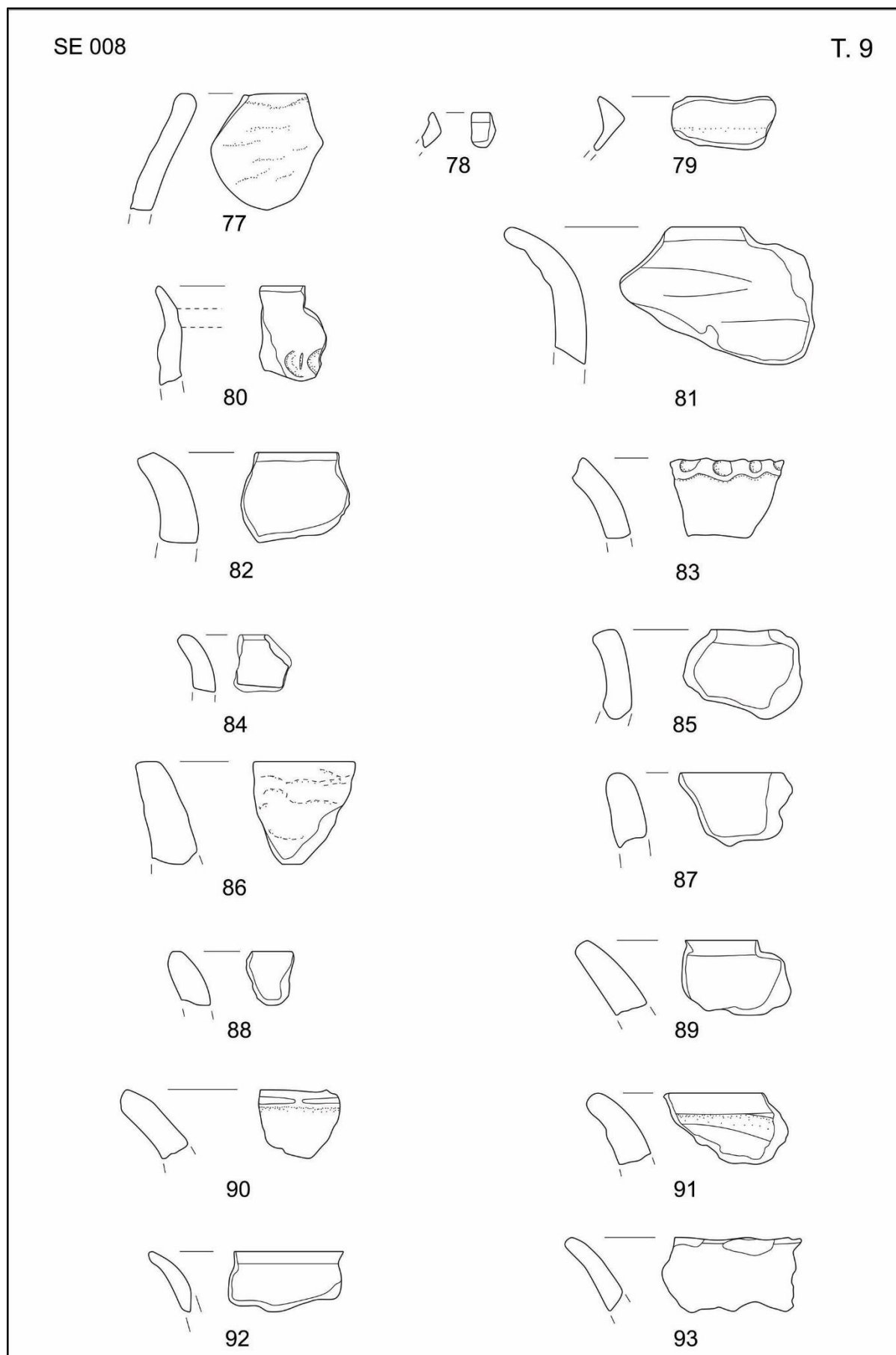

Tabla 9: Škocjan. 77–93 (SE 008). M. 77–93 = 1 : 2. Vse keramika.

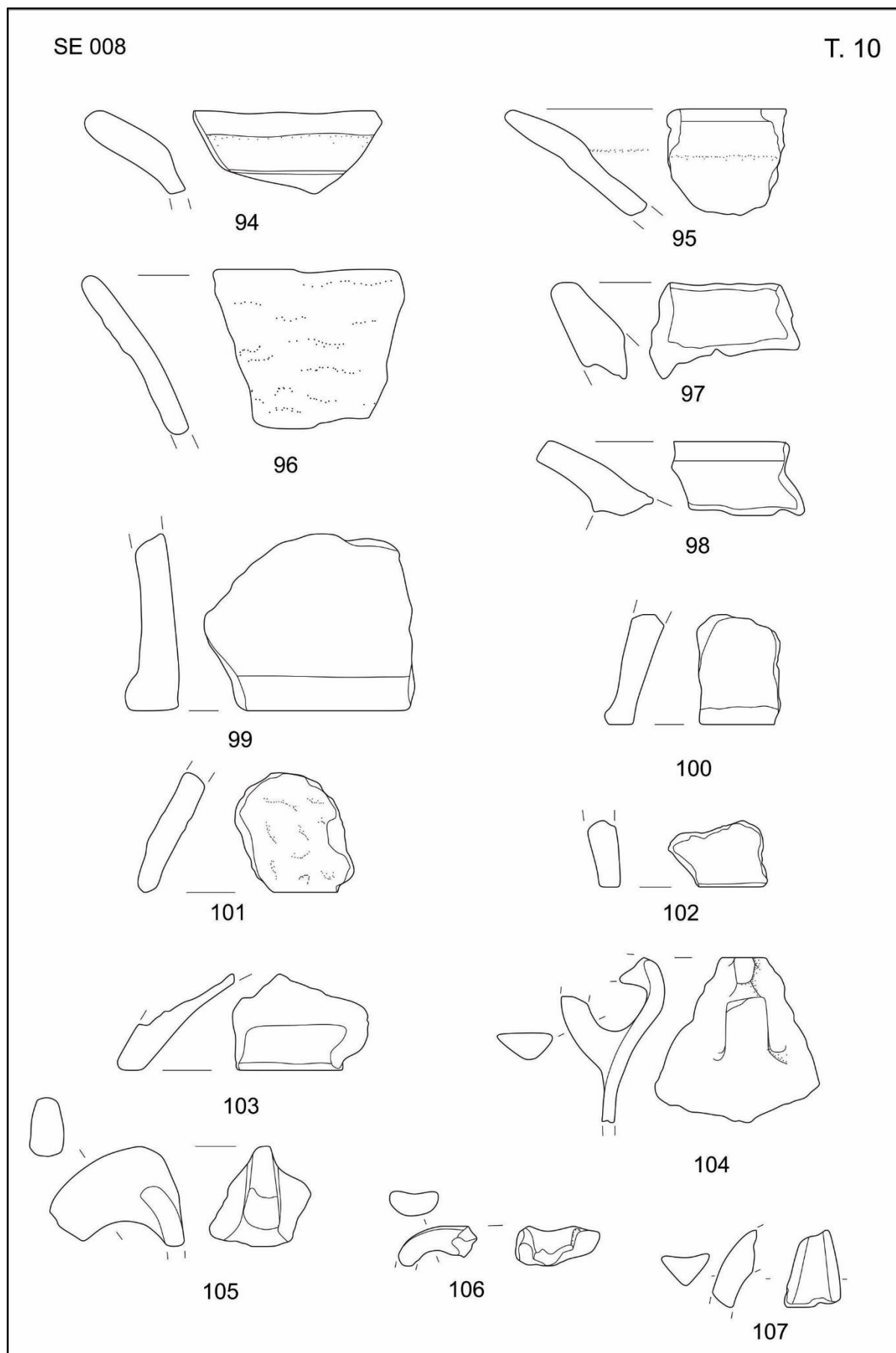

Tabla 10: Škocjan. 94–107 (SE 008). M. 94–107 = 1 : 2. Vse keramika.

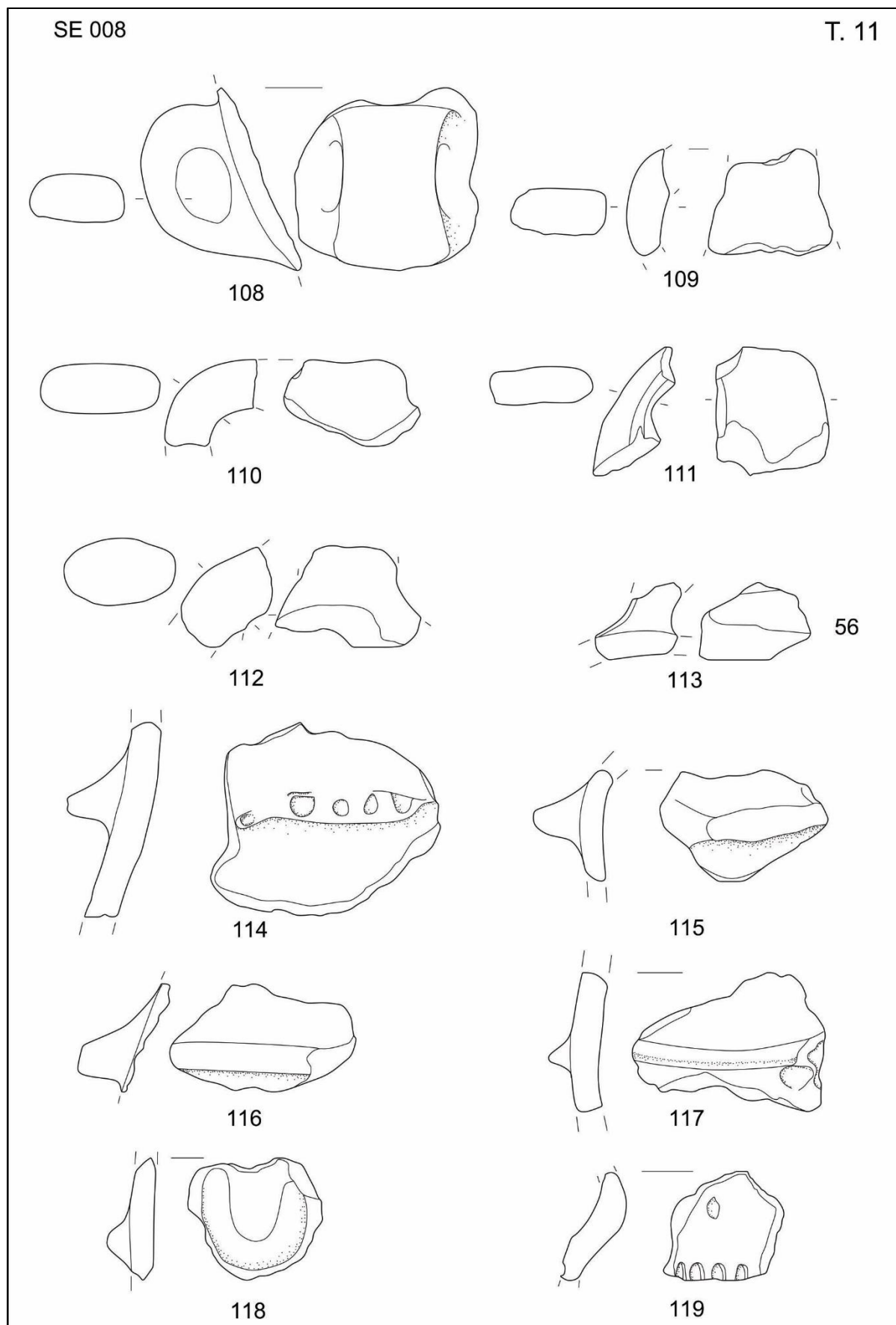

Tabla 11: Škocjan. 108–119 (SE 008). M. 108–119 = 1 : 2. Vse keramika.

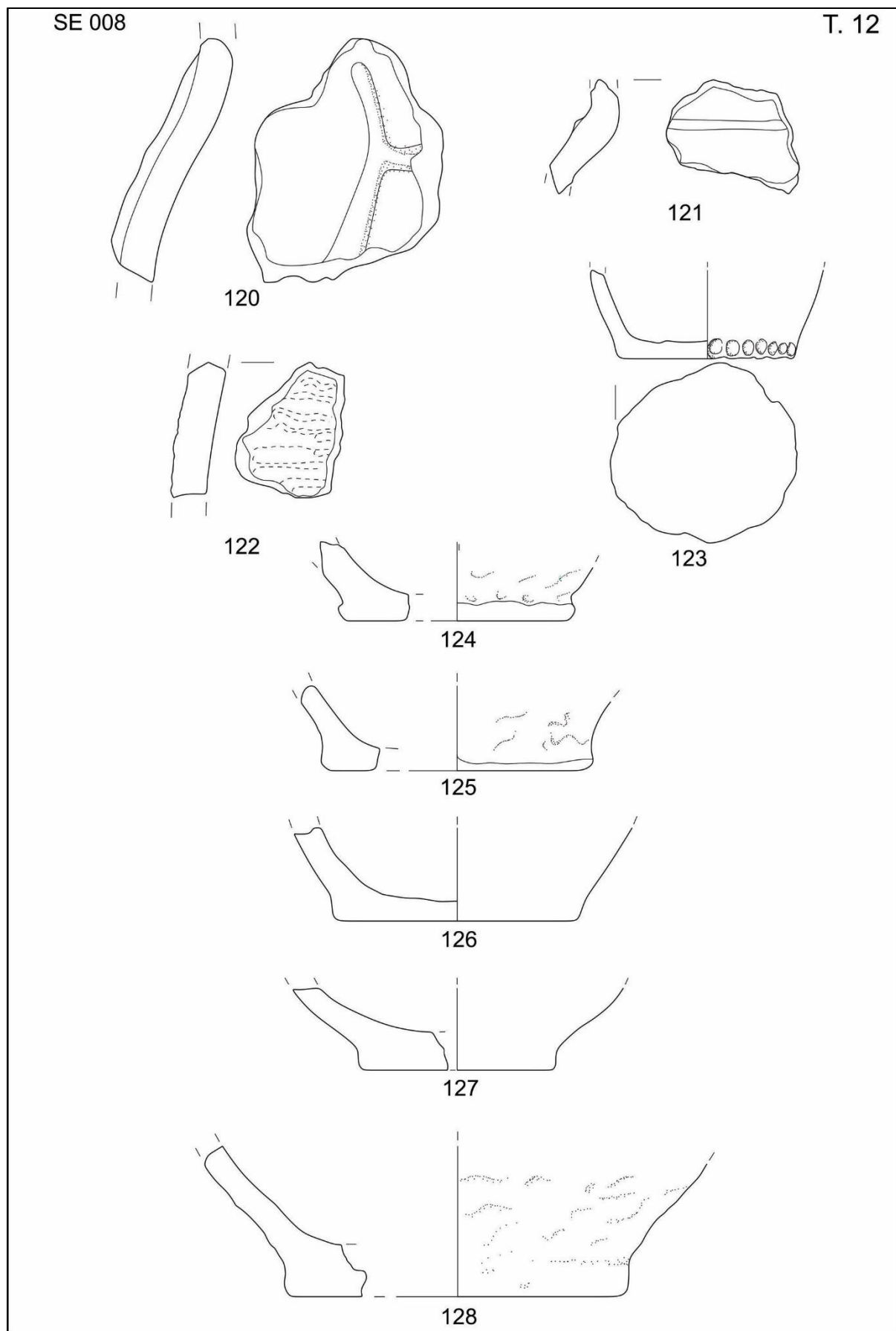

Tabla 12: Škocjan. 120–128 (SE 008). M. 120–128 = 1 : 2. Vse keramika.

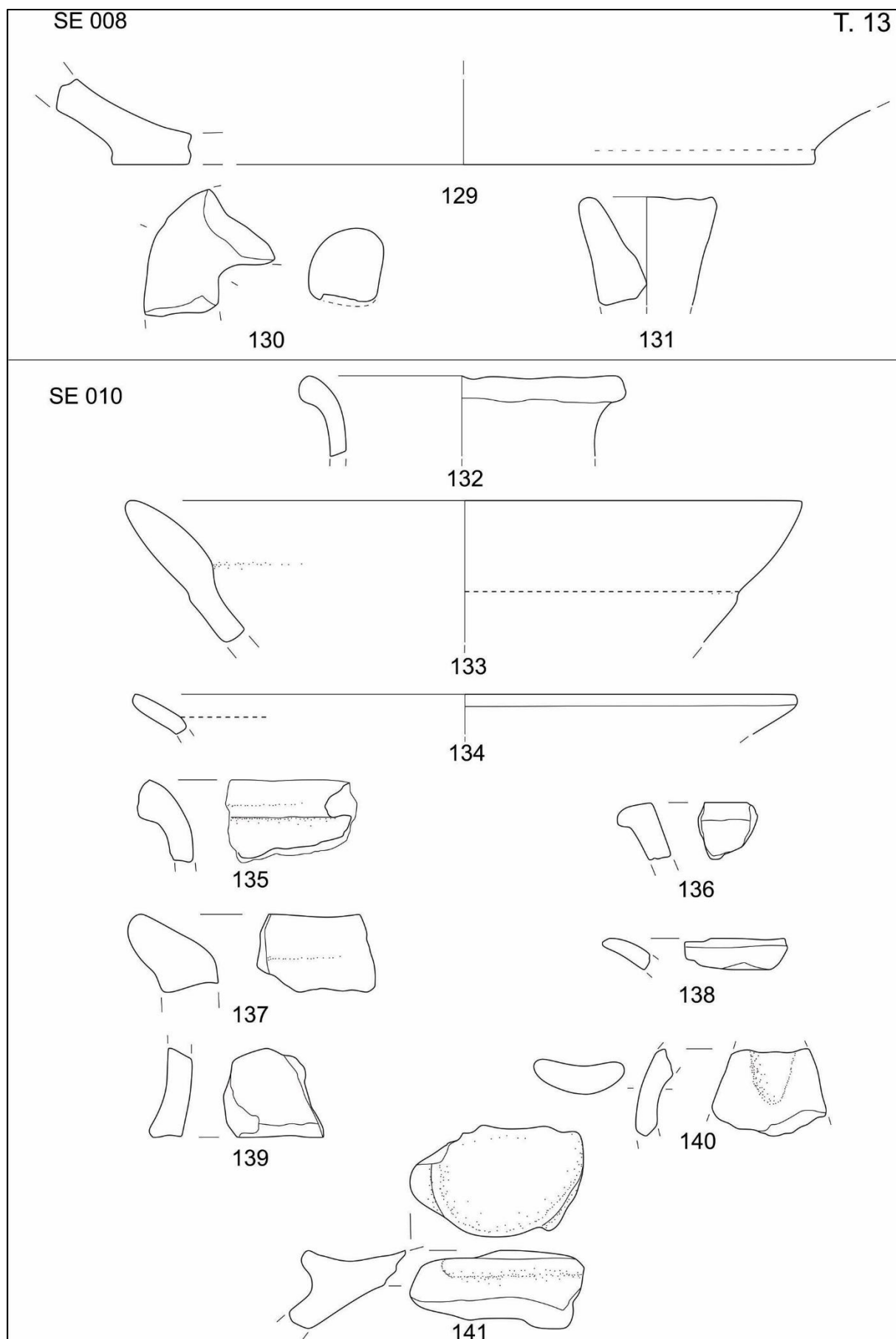

Tabla 13: Škocjan. 129–131 (SE 008), 132–141 (SE 010). M. 129–133, 135–141 = 1:2, M. 134 = 1 : 3. Vse keramika.

10.2. INTERPRETIRANI PROFILI

Profil 1, severovzhod

Na terasi nad gradbenim profilom

SE 001: 0,00–0,20 m

SE 002: 0,20–1,20 m

SE 004: 1,20–1,85 m (širina 0,60 m)

SE 003: 1,20–1,30 metra in 1,85–3,60 m in 1,85–3,60 m

SE 005=008: 1,30–1,70 m in 1,30–1,50 m in 1,20–2,00 m in 3,60–3,80 m

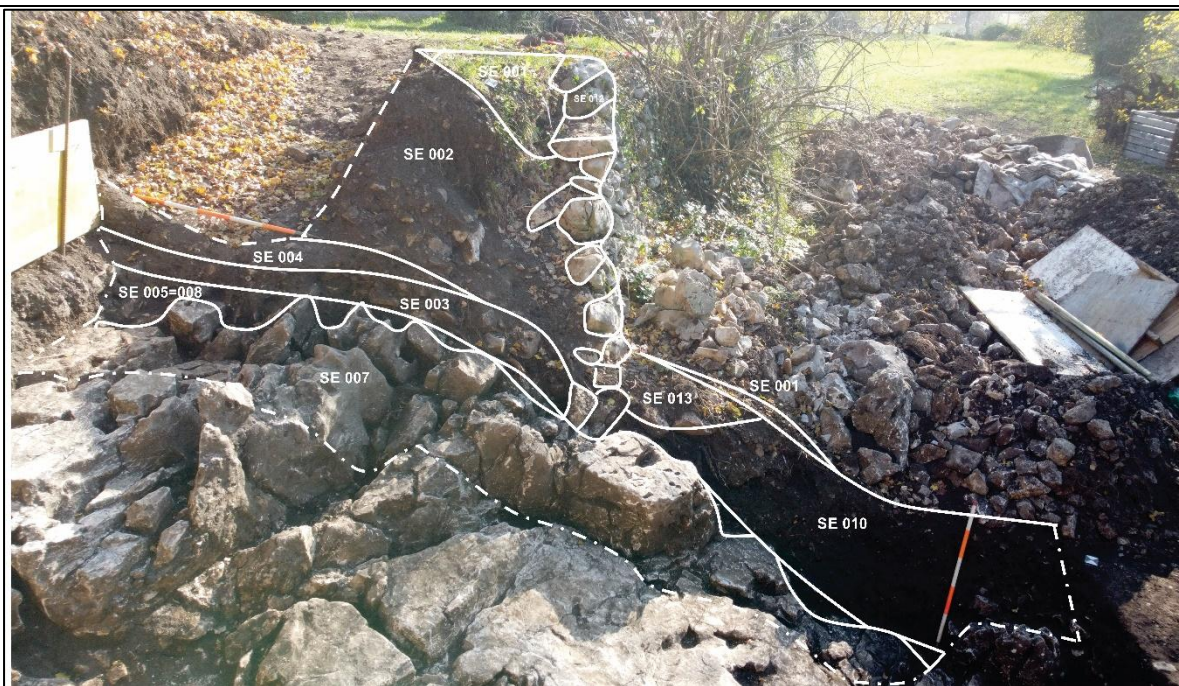
SE 009: 2,00–2,20 m

SE 006=007: 2,50–3,80 m

Priloga 1: Profil 1, severovzhod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).

Profil 2, jugovzhod

Na terasi nad gradbenim profilom in na platoju pred izkopnim profilom

SE 001: 0,00–0,10 do 0,10–0,30 m

SE 002: 0,30–1,40 m

SE 004: 1,40–1,50 m

SE 003: 1,40–1,60 m

SE 012: širina do 0,50 m, višina do 1,80 m

SE 013: 0,10–0,25 m

SE 005=008: 1,60–1,80 m, 0,80–0,90 metra

SE 006=007: na globini 1,80 metra SE 010: 0,00–0,10 m

Priloga 2: Profil 2, jugovzhod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).

Profil 3, jugozahod

Na platoju pred izkopnim profilom

SE 010: 0,00–0,60 m

SE 003: 0,00–0,90 m

SE 005=008: 0,60–0,90

SE 006=007: na globini 0,90 m

Priloga 3: Profil 3, jugozahod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).

Profil 4, severozahod

Na terasi nad gradbenim profilom in na platoju pred izkopnim profilom

SE 001: 0,00–0,20 m

SE 002: 0,20–1,20 m

SE 004: 1,20–1,30 m

SE 003: 1,30–3,40 m

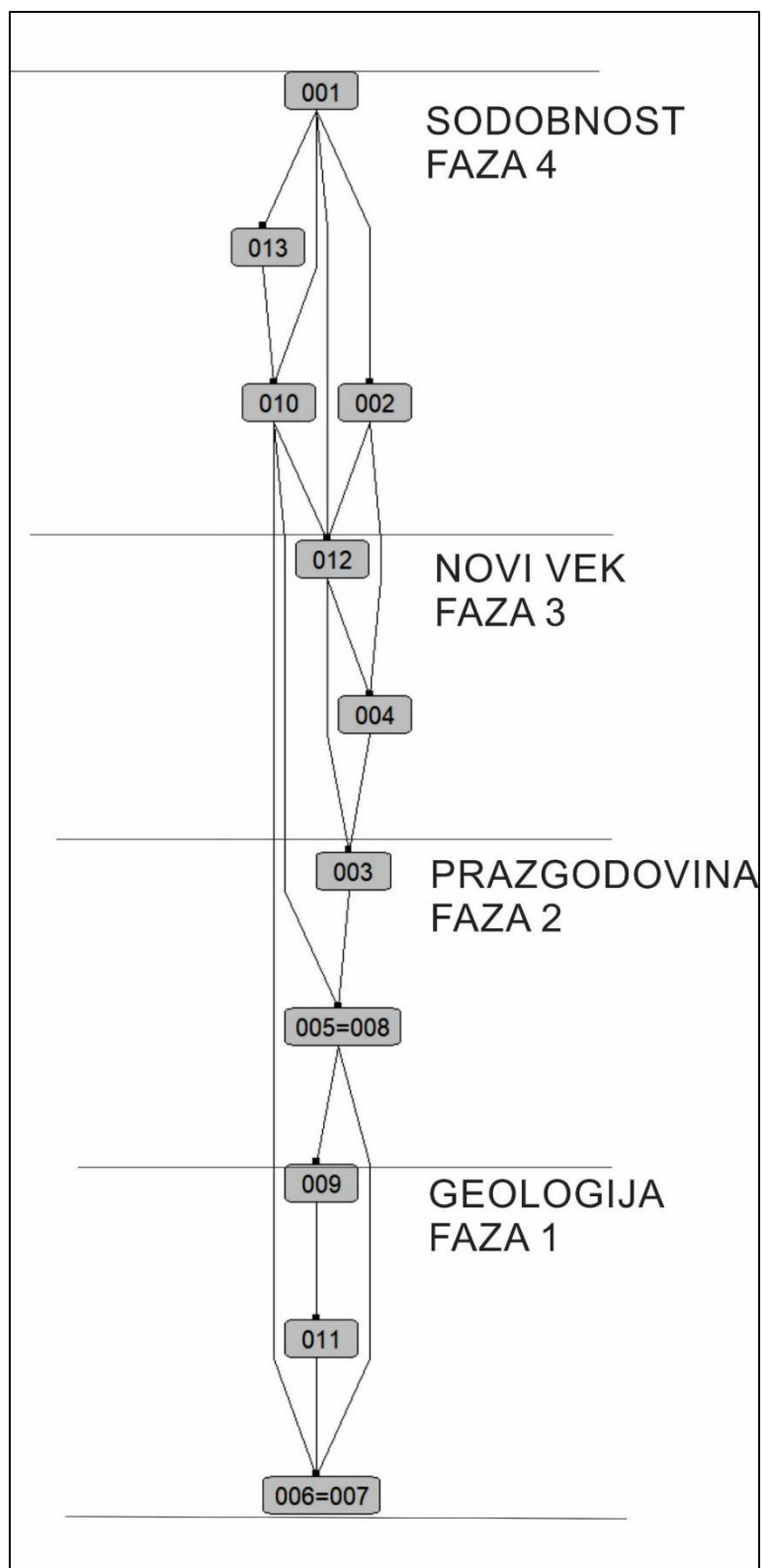
SE 005=008: 3,40–3,60 m

SE 009: 3,60–3,80 m

SE 006=007: 3,60–3,80 m

Priloga 4: Profil 4, severozahod (foto: G. Gruden, interpretacija: M. H. Šuštaršič).

10.3. STRATIGRAFSKA MATRIKA

Priloga 5: Stratigrafska matrika (pripravila: M. H. Šuštaršič).

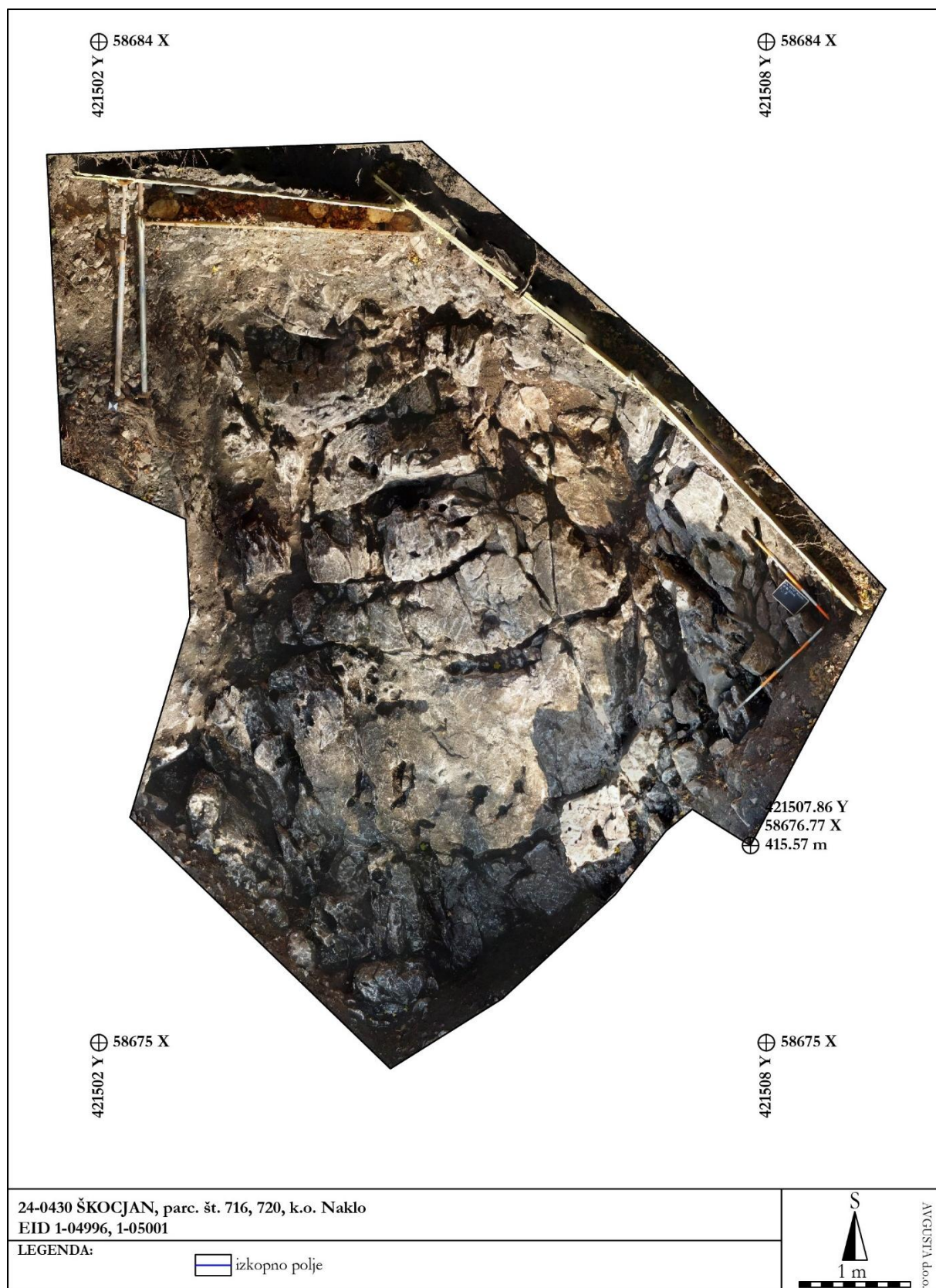
10.4. SEZNAM STRATIGRAFSKIH ENOT

ŠT. SE	OPIS SE
001	Interpretacija: travnata ruša.
002	Interpretacija: sodobno nasutje za teraso.
003	Plast mazavega peščenega melja (35 %) svetlo rjave barve. Sestavljena je še iz apnenčastega grušča velikosti do 0,60 cm (5 %) in apnenčastih lomljencev velikosti od 4×3×4 cm do 80×40×50 cm (60 %). Lomljenci dajejo vtis kot da so zloženi namenoma. Plast vsebuje kose prazgodovinske keramike, živalske kosti in ožgano glino. V plasti smo našli tudi 2 kosa rimskega gradbenega materiala. Debelina: 1,40–2,35 metra. Interpretacija: Prazgodovinska plast.
004	Plast sipkega peščenega melja (70 %), temno sive barve. Sestavljena je še iz grušča velikosti do 2 cm (10 %) in apnenčastih lomljencev velikosti od 4×5×3 cm do 25×14×12 cm (20 %). Plast vsebuje večje kose prazgodovinske keramike in živalske kosti. V plasti smo našli tudi novoveške najdbe. Debelina: 1,20–1,40 metra. Interpretacija: humusna plast, novi vek.
005=008	Plast sprijetega glinastega melja (70 %) temno sive barve. Sestavljena je še iz apnenčastih kamnov velikosti 3×3×2 cm do 79×40×70 cm (30 %). Plast je močno prekoreninjena. Vsebuje večje kose prazgodovinske keramike in živalske kosti ter ostalih najdb naselbinskega značaja (žrmlje, brus). Debelina: 1,20–1,40 metra. Interpretacija: prazgodovinska kulturna plast.
006=007	Interpretacija: apnenčasta geološka osnova.
007=006	Interpretacija: apnenčasta geološka osnova.
008=005	Interpretacija: prazgodovinska kulturna plast.
009	Plast temno rjavega peščenega melja (10 %) temno rjave barve. Sestavljena je še iz apnenčastih kamnov (60 %) velikosti 30×14×10 cm do 10×70×30 cm ter grušča (30 %) velikosti do 2 cm. Interpretacija: sterilna geološka plast peščenega melja z gruščem in velikimi apnenčastimi kamni.
010	Plast sprijetega glinastega melja (90 %) temno sive barve. Sestavljena je še iz apnenčastih kamnov (10 %) velikosti do 3×5×10 cm. V plasti smo našli najdbe iz prazgodovine, rimskega obdobja, novega veka in sodobne

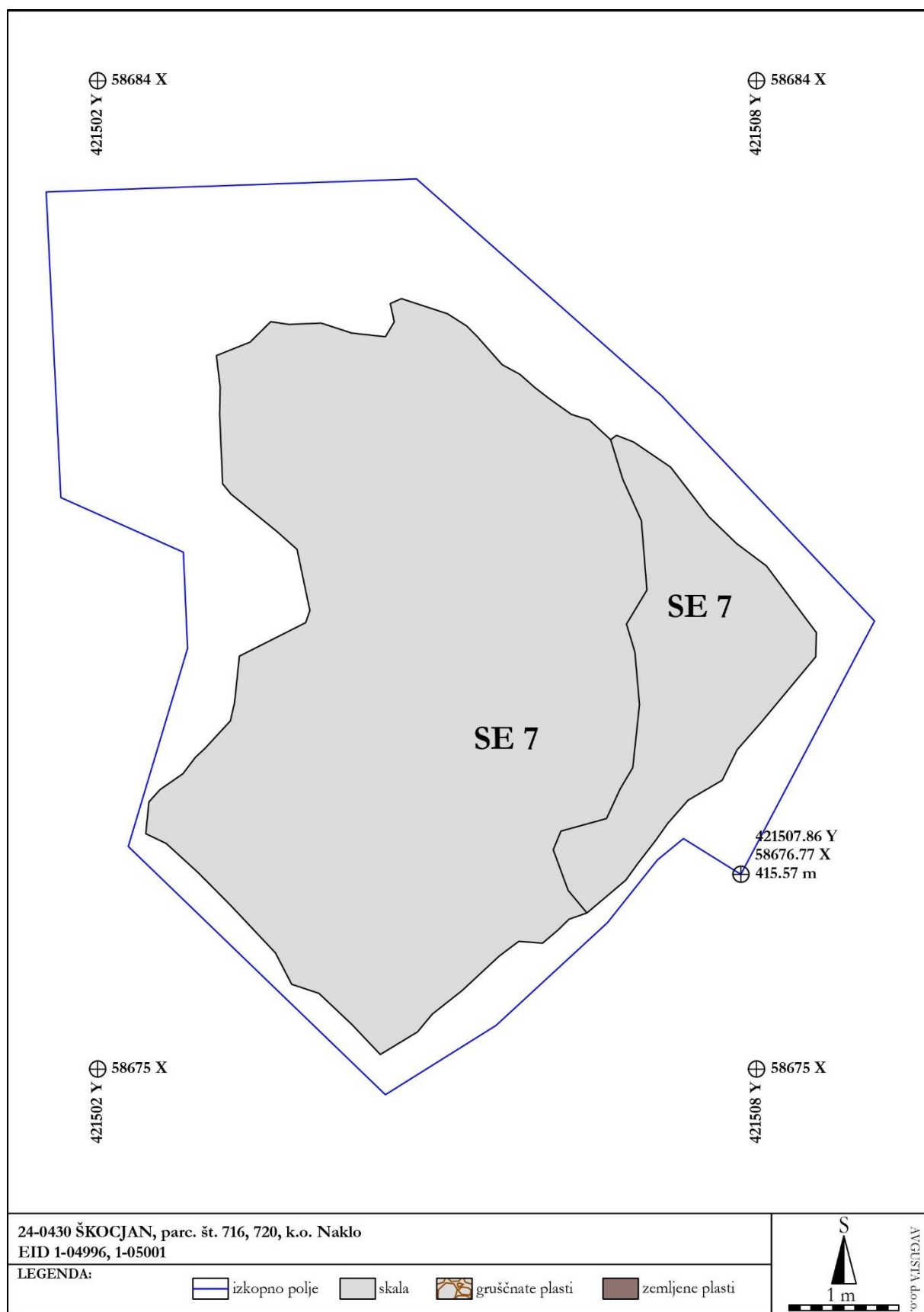
	najdbe. Interpretacija: sodobno nasutje za teraso.
011	Interpretacija: rdečerumena ilovnata geološka plast.
012	Interpretacija: podporni zid.
013	Plast sestavljena iz temno sivega glinastega melja rahlo sprijete konsistence. Sestavljena iz enakomerno velikih apnenčastih lomljencev velikosti do 10×8×3 cm. V plasti smo odkrili večje število prazgodovinskih, novoveških in sodobnih najdb. Interpretacija: ruševinska plast naslonjena na SE 012.

Priloga 6: Seznam stratigrafskih enot (pripravila: M. H. Šuštaršič).

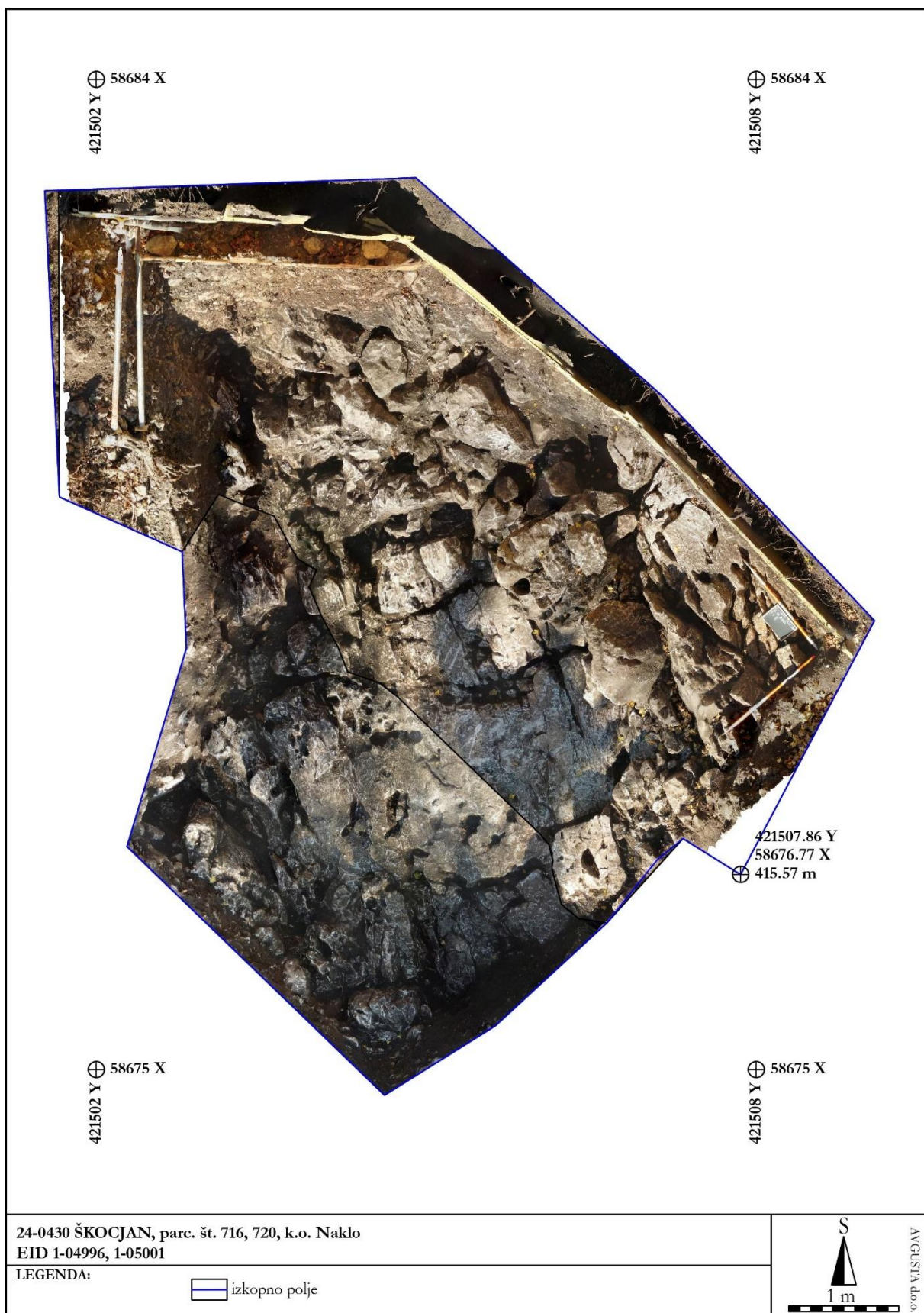
10.5. NAČRTI RAZISKAVE

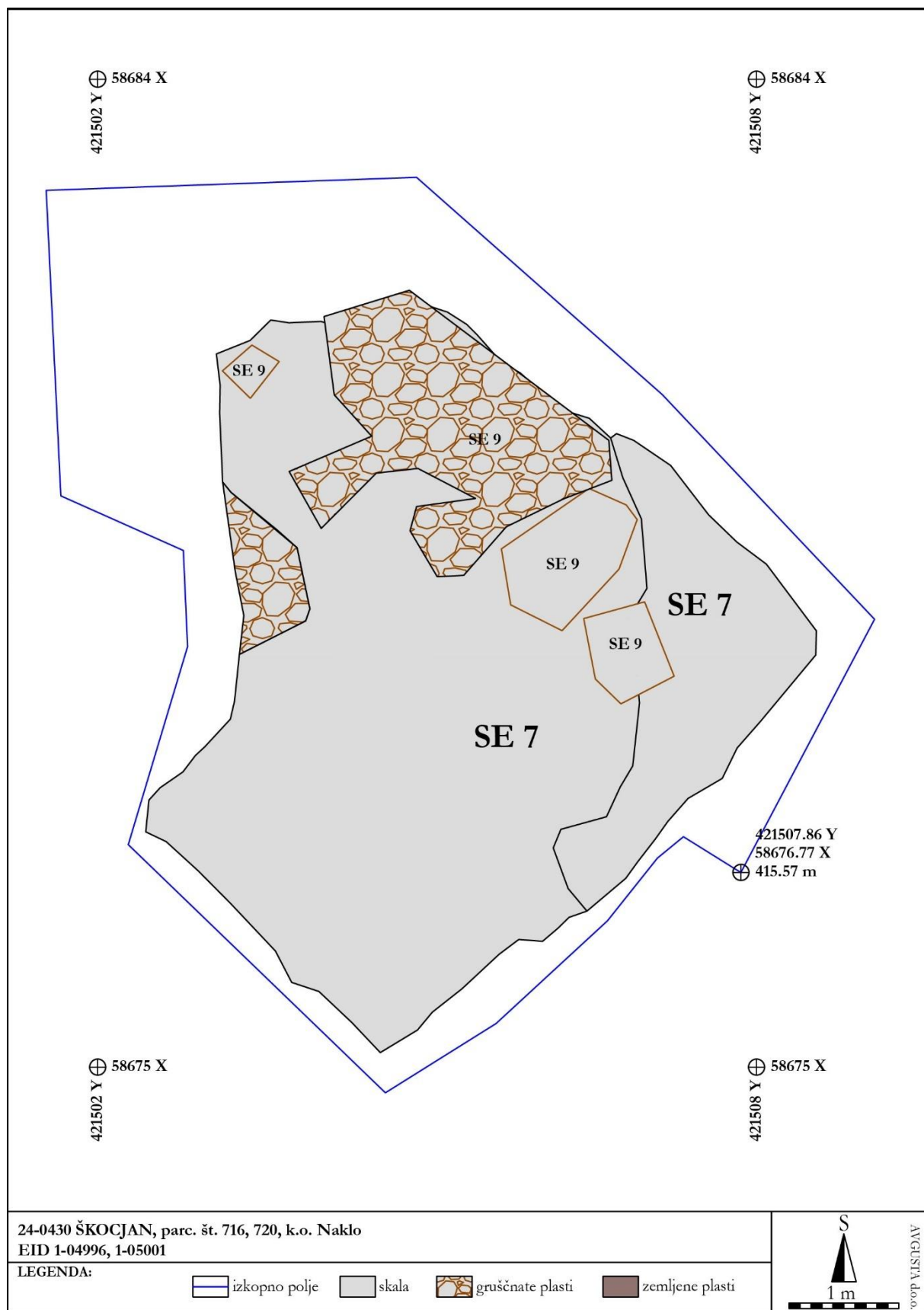
Priloga 7: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 1, SE 006=007, FS 1 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).

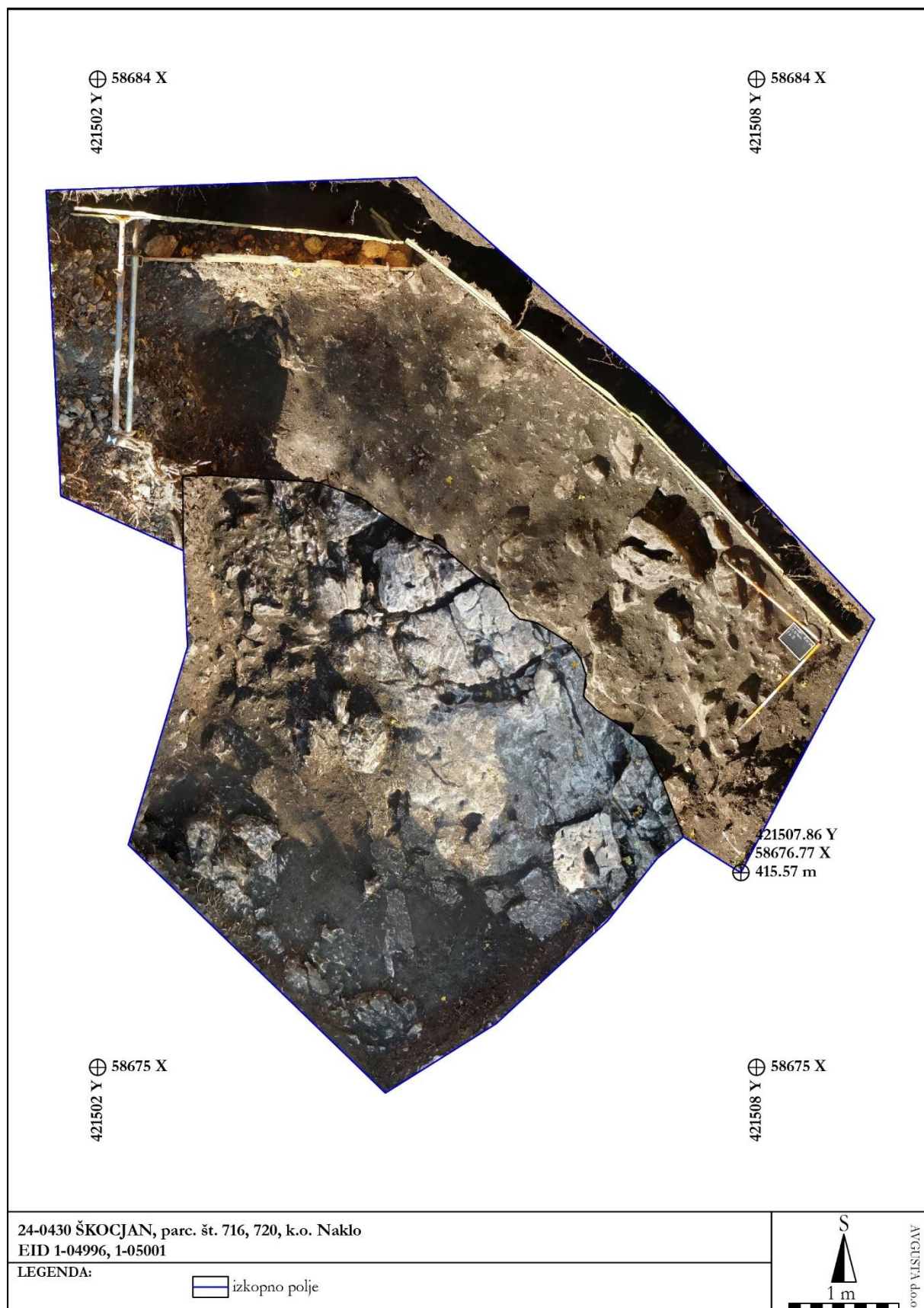
Priloga 8: Načrt območja raziskave 1 – FAZA 1, SE 006=007 (priprava: G. Gruden, 2024).

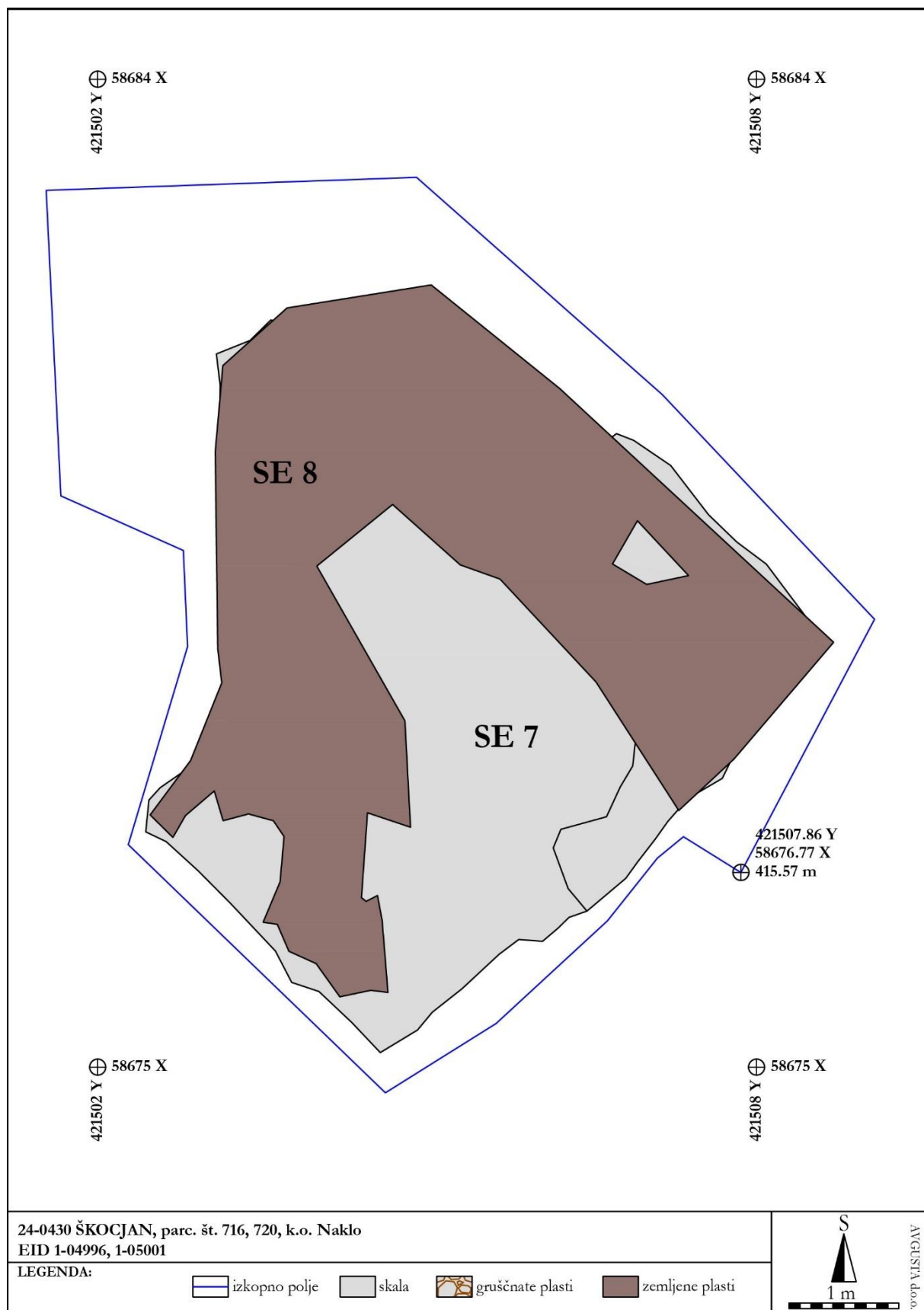
Priloga 9: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 1, SE 006=007, SE 009 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).

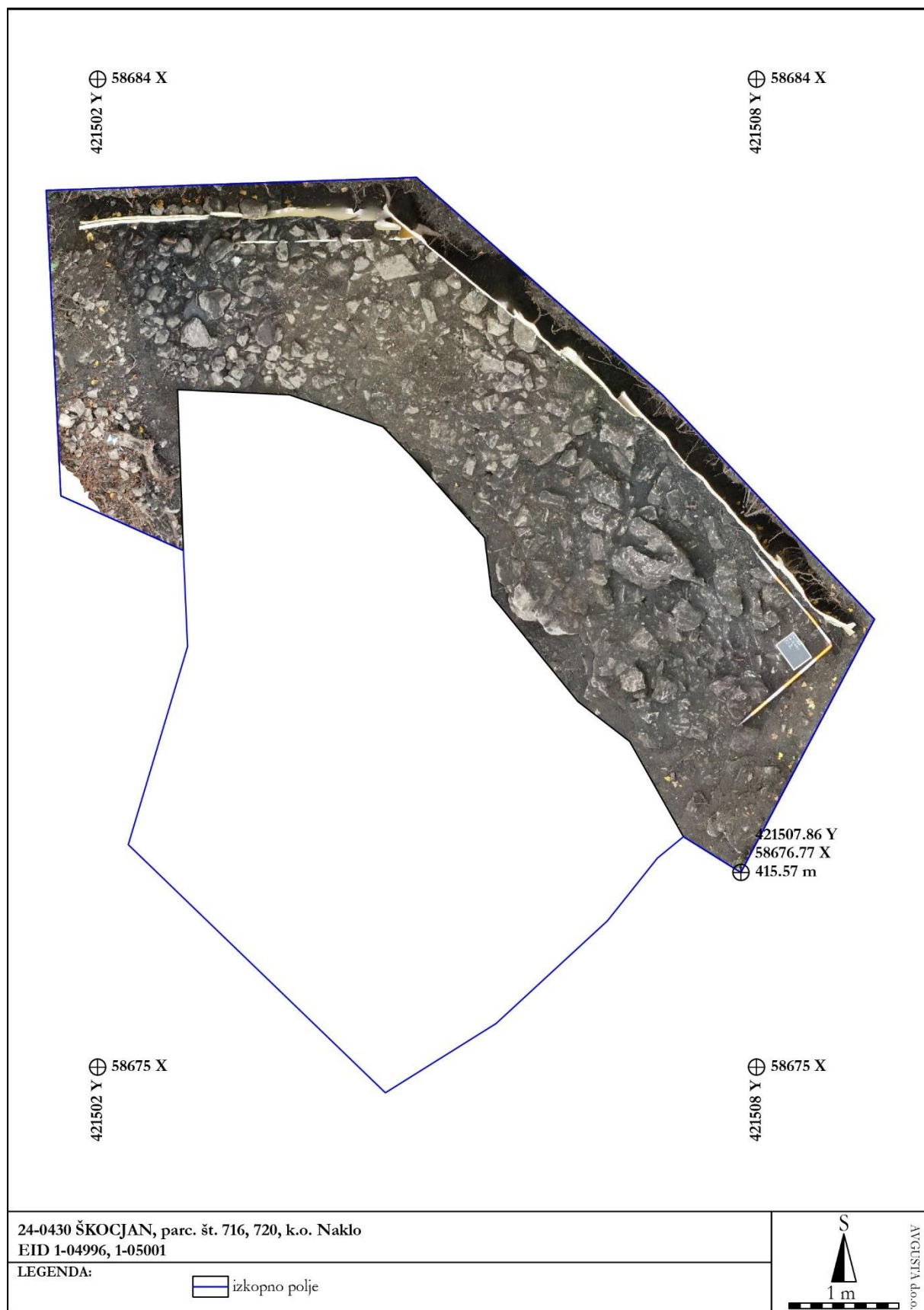
Priloga 10: Načrt območja raziskave 2 – FAZA 1, SE 006=007, SE 009 (priprava: G. Gruden, 2024).

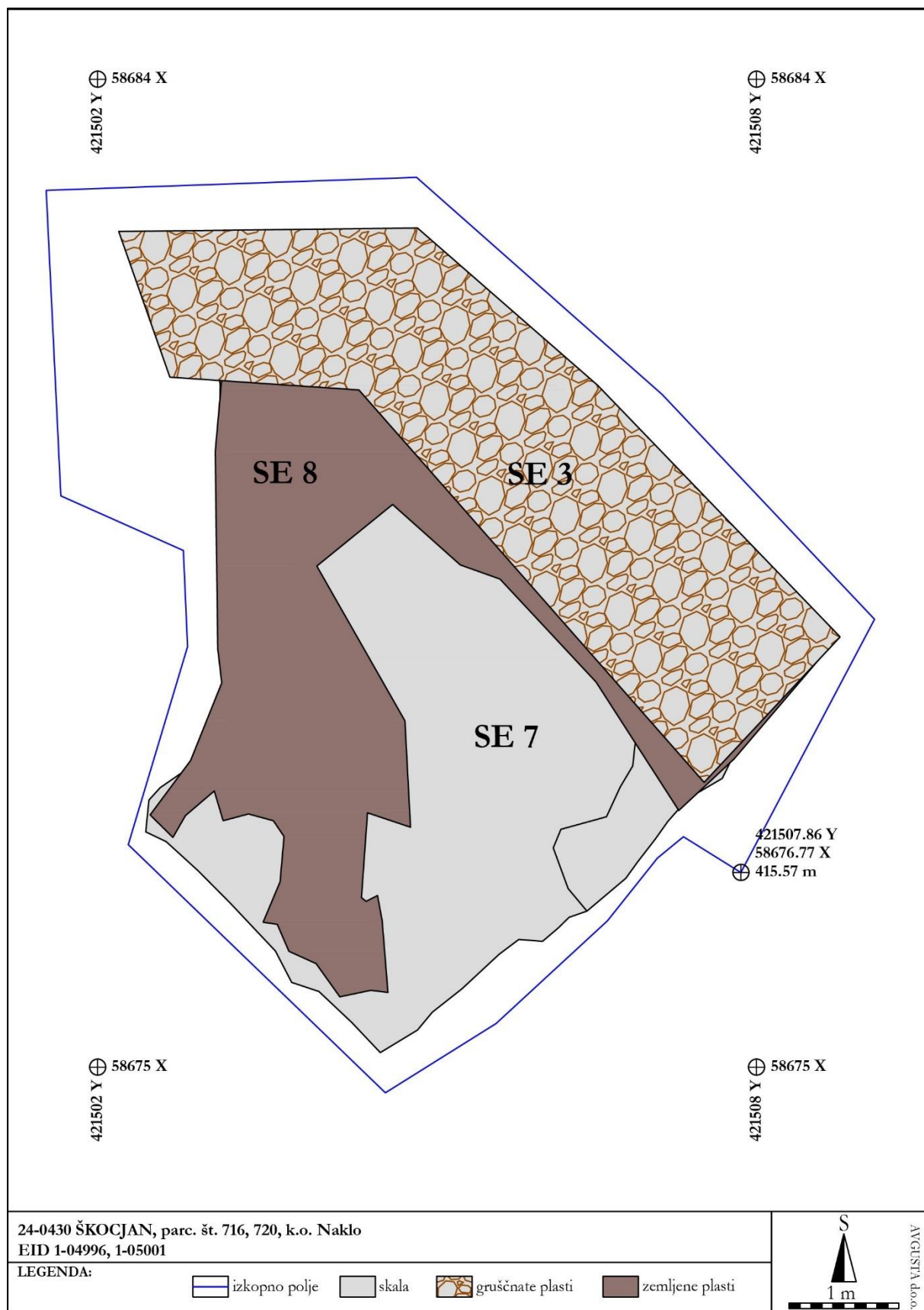
Priloga 11: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 2, SE 005=008 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).

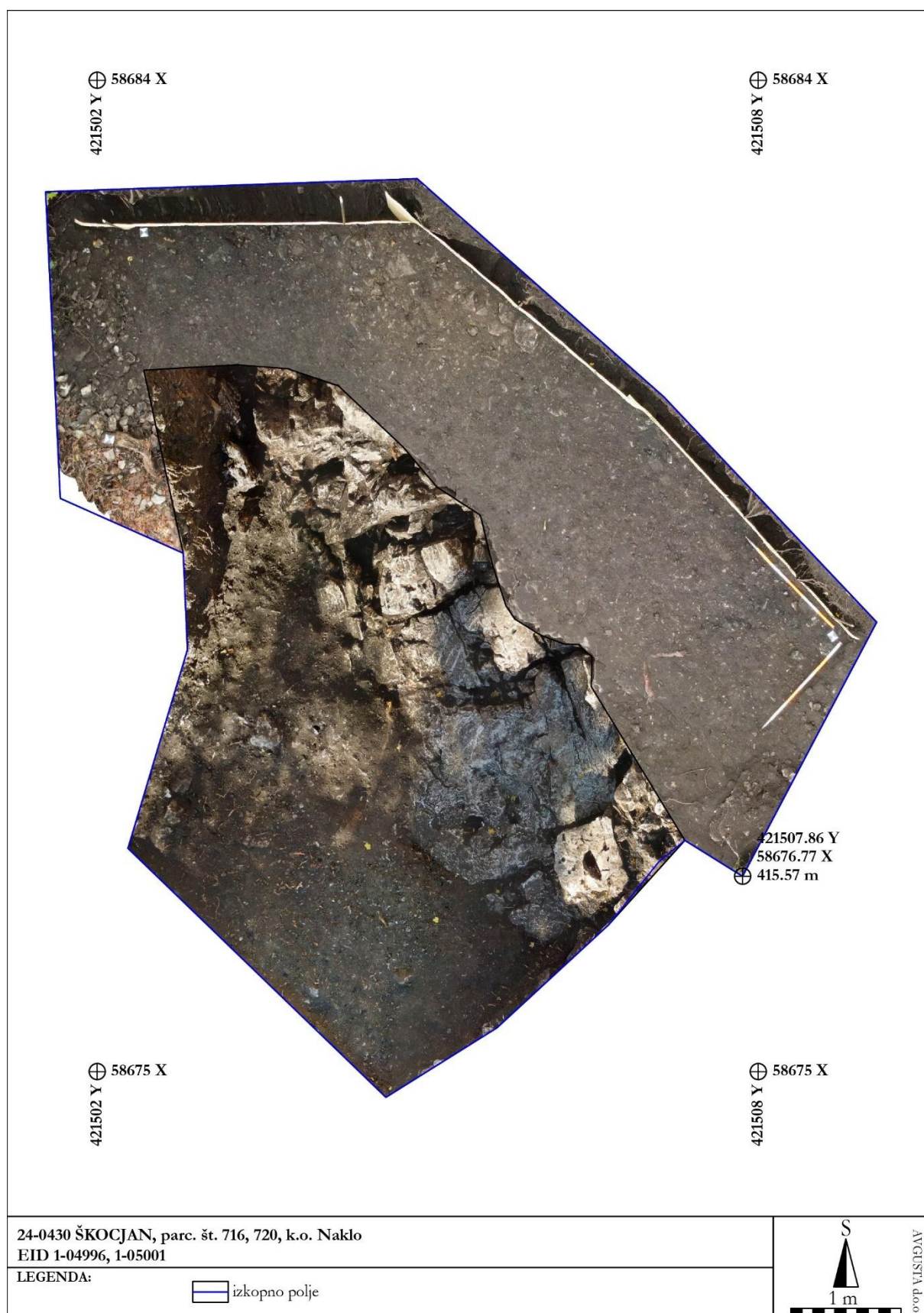
Priloga 12: Načrt 3, območja raziskave – FAZA 2, SE 005=008 (priprava: G. Gruden, 2024).

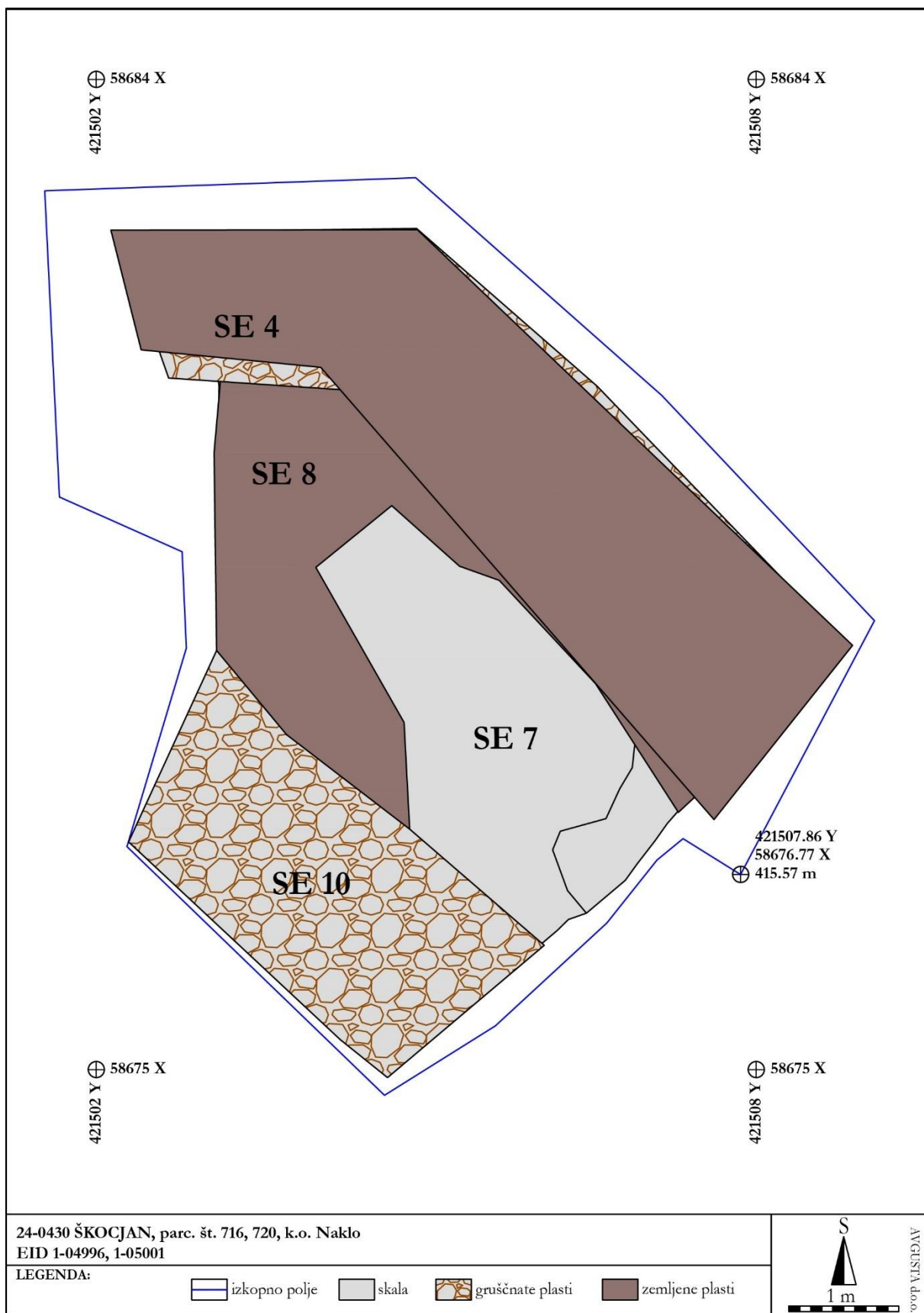
Priloga 13: Načrt območja raziskave s FS – FAZA 2, SE 003 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).

Priloga 14: Načrt območja raziskave 3 – FAZA 2, SE 003 (priprava: G. Gruden, 2024).

Priloga 15: Načrt območja raziskave 4 s FS – FAZA 3 in 4, SE 004 in SE 010 (foto in priprava: G. Gruden, 2024).

Priloga 16: Načrt območja raziskave 4 – FAZA 3 in 4, SE 004 in SE 010 (priprava: G. Gruden, 2024).

Številka dokumenta: 35106-606-23/2024

Datum dokumenta: 11.04.2025

ZAPISNIK KONSERVATORSKEGA NADZORA NAD TERENSKIMI DELI RAZISKAVE

Osnovni podatki o raziskavi

Ime projekta: izvedba raziskave in odstranitve arheoloških ostalin v Škocjanu pri Divači zaradi izvedbe rednih vzdrževalnih del na suhih zidovih (podporni zid 1)

Številka soglasja za raziskavo: 62240-452/2024-3340-2

Koda raziskave: 24-0430

EID – enotna identifikacija dediščine in ime: 1-04996, Škocjan pri Divači - Vas; 1-05001, Škocjan pri Divači - Arheološko najdišče Gradišče

Naselje: ŠKOCJAN

Občina: DIVAČA

Katastrske reference: 716, 720, k. o. 2460 NAKLO

Raziskovalni postopek: Arheološke raziskave ob gradnji; Arheološko izkopavanje

Datum začetka terenskih del: 29. 10. 2024

Datum konca terenskih del: 1. 2. 2025

Izvajalec raziskave: AVGUSTA d.o.o., Mestni trg 15, 5280 IDRIJA

Vodja raziskave: Gregor Gruden, univ. dipl. arheol.; Mojca Horjak Šuštaršič, univ. dipl. arheol.

Namestnik vodje raziskave: Nenad Smajila, mag. arheol.

Nadzornik raziskave: konservatorska svetnica Patricija Bratina, univ. dipl. arheol.

Svetovalec nadzornika raziskave: muzejska svetnica Alma Bavdek, univ. dipl. arheol.

1. Konservatorski nadzor nad terenskimi deli raziskave (mnenje nadzornika raziskave o ustreznosti terenskega dela raziskave skladno s kulturnovarstvenim soglasjem za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline)

Datum nadzora na terenu: 2.10.2024, 23.10.2024, 6.11.2024

- Ustreznost lokacije posega: **Da**
- Prisotnost vodje raziskave oziroma njegovega namestnika: **Da**
- Ustreznost sestave in številčne zastopanosti raziskovalne skupine: **Da**
- Ustreznost raziskovalnega postopka: **Da**

2. Konservatorski nadzor nad strokovnostjo izvedbe raziskave (mnenje nadzornika raziskave o strokovnosti izvedbe raziskave in ustreznosti terenske dokumentacije)

- Ustreznost uporabljenih metod in tehnik raziskovanja in dokumentiranja: **Da**
- Celovitost in usklajenost dokumentacije z veljavnimi standardi: **Da**
- Ustreznost dokumentacije prostorskih izmer: **Da**
- Ustreznost dokumentacije stratigrafskih, strukturnih, zbiralnih oz. drugih enot: **Da**
- Ustreznost pisne dokumentacije: **Da**
- Ustreznost slikovne dokumentacije: **Da**
- Ustreznost dokumentacije o zbirkah vzorcev: **Da**
- Ustreznost urejenosti, označenosti in hrambe najdb in vzorcev z manj zahtevnim varovalnim režimom: **Da**
- Ustreznost ravnanja in primarne zaščite klimatsko in varnostno občutljivih najdb in vzorcev: **Da**

3. Mnenje nadzornika raziskave o poročanju

- Morebitne pripombe k oddanemu prvemu poročilu (s prilogami) v pregled: **Da**

Obrazložitev: odpraviti je potrebno zatipkani /tehnični napaki

- Ali je potrebno oddati še kakšno (neobvezno) prilogo: **Ne**
- Ali bo potrebno izdelati Končno strokovno poročilo o raziskavi? **Ne**

(V PRIMERU, DA JE POTREBNO IZDELATI KONČNO POROČILO O RAZISKAVI, JE POTRJEN ZAPISNIK KOMISIJE ZA POTERENSKO OBDELAVO ARHIVA NAJDIŠČA OBVEZNA PRILOGA IN SESTAVNI DEL PRVEGA STROKOVNEGA POROČILA)

4. Drugo (vsebinska in izvedbena problematika raziskave, opozorila in navodila, spremembe raziskovalnih metod, ukrepi varstva): /

Nadzornik raziskave:

konservatorska svetnica Patricija Bratina, univ. dipl. arheol.

Patricija B.